

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

32E JAARGANG

WOENSDAG 10 DECEMBER 1947

No. 1596

COMMISSIE VAN REDACTIE:

H. W. Lambers; N. J. Polak; J. Tinbergen; F. de Vries;
J. H. Lubbers (Redacteur-Secretaris).

Assistent-Redacteur: A. de Wit.

COMMISSIE VAN ADVIES VOOR BELGIË:

J. E. Mertens; R. Miry; J. van Tichelen; R. Vandeputte;
F. Versichelen.

Adres voor Nederland: Pieter de Hoochstraat 5, Rotterdam (W.).
Telefoon: Redactie 38040, Administratie 38340. Giro: 8408.
Bankiers: R. Mees en Zoonen, Rotterdam.
Redactieadres voor België: Seminarie voor Gespecialiseerde Econo-
mie 14, Universiteitstraat, Gent.
Abonnementen: Pieter de Hoochstraat 5, Rotterdam-W.
Bankiers: Banque de Commerce, Brussel.

Abonnementsprijs, franco per post, voor Nederland f 26* per jaar,
voor België/Luxemburg f 28 per jaar, te voldoen door storting van de
tegenwaarde in francs bij de Banque de Commerce te Brussel. Overzeese
gebiedsdelen (per zeepost) en overige landen f 28 per jaar. Abonnemen-
ten kunnen ingaan met elk nummer en slechts worden beëindigd per
ultimo van het kalenderjaar.

Aangetekende stukken in Nederland aan het Bijkantoor Westzee-
dijk, Rotterdam (W.).

Alle correspondentie betreffende advertenties te richten aan de
Firma H. A. M. Roelants, Lange Haven 141, Schiedam (Telefoon
69300, toestel 6).

INHOUD:

De artikelen van deze week	Blz. 983
Sommaires, summaries	983
De vrede met Duitsland door Mr K. P. van der Mandele	984
De noodvoorziening gemeentefinanciën door J. Hasper	985
Doodlopende weg door Prof. Mr C. W. de Vries	987
Bouwspaarkasproblemen door Prof. Dr Ir H. G. van Beusekom	989
Het vraagstuk der detailhandelsmarges door B. J. Wijnbeek	990
De internationale economische repercussies van de toestand in Duitsland door Dr E. D. de Meester	992
Aantekening:	
De internationale economische repercussies van de toestand in Duitsland	994
Internationale notities:	
Het Amerikaanse plan om voorraden van „strategische“ grondstoffen aan te leggen	995
Geld- en kapitaalmarkt	995
Statistieken:	
Bankstaten	996
Overzicht van de opbrengst der Rijksmiddelen	997
In- en uitvoer van België	998
De kolonpositie van België	998

DEZER DAGEN

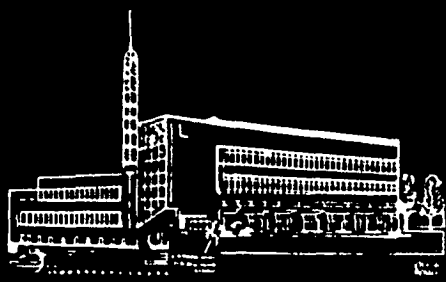
„Een scheepje in de haven lag“, ter rede van Batavia. Helaas nog steeds niet gevuld met specerijen. Commissie's echter zijn er genoeg aan hoord: men mag althans gepeperde gesprekken verwachten. Of het „de kabels los, de zeilen op“ spoedig voor een zeilree Indonesië zal weerklinken? Met twee grote masten op één schip en drie loodsden aan boord is het moeilijk manoevreren.

„Sjok, sjok, sjok, achter moeder's rok“, zo gaan wij naar... binnen. Marianne zag haar landskinderen de weg naar werkplaats en kantoor weer inslaan. De Fransen zijn te sterke individualisten gebleken om en masse de aanwijzingen van het hoofdbestuur van de „Conseil Général du Travail“ over opheffen of beginnen van stakingen te blijven afwachten. „Laat ze pruilen, laat ze druïlen“, schijnt de overheersende stemming te zijn. Toen capituleerde de C.G.T. voor de Regering, die intussen een wet op de vrijheid van de arbeid en een anti-sabotagewet tot haar beschikking had gekregen. „Dat heeft, zoals men denken kan, de ander zeer verdrotten“.

„Draai het wielje nog eens om“. Op de conferentie te Londen gaat, men voort de voor elk land welhaast sacrale oplossingsformules voor het Duitse probleem in wisselende volgorde op te dreunen. De Russische afgevaardigde heeft lang en breed gesproken, de overigen hebben het geprobeerd door de kern van hun standpunt nog eens in nota's vast te leggen. Er is geen reden tot een uitnodiging tot handgeklap.

„Laat doorgaan, laat doorgaan“. Dit is althans in Londen ter anderer plaatse vernomen. De Verenigde Staten hebben een vriendelijk gebaar naar Groot-Britannië gemaakt. Er kan geen sprake zijn van „interim aid“, maar wat eens als lening werd toegezegd, mag thans worden opgemaakt. De van de grote lening resterende \$ 400 miljoen mogen geleidelijk worden opgenomen. Was Sir Stafford Cripps hierdoor zo vermurwd, dat hij de belasting op advertentiekosten van zijn voorganger heeft laten vervallen? Of was het economisch inzicht? Waarschijnlijk het laatste, want „Engeland is gesloten“. De Batavierlijn, die haar dienst deze winter moest staken wegens gebrek aan passagiers, kan het beamen. Eén man is echter in elk geval naar het buitenland vertrokken: de nieuwe Minister van Handel, die opnieuw naar Moskou ging voor handelsbesprekingen.

„Ik ga naar Amerika, daar is het groot kapellenland“. Het is een begrijpelijk verlangen; het nationale product wordt voor het derde kwartaal van 1947 geschat op een jaargemiddelde van \$ 232 milliard. Hoeveel zal hiervan aan Europa toevloeien? Nog is de quaestie onbeslist. President en Congres weten het beiden „twee emmertjes pompen“, ook het nationale emmertje moet vol blijven. Het overgieten van emmertjes, die aan het eind beide vol moeten zijn, is één der beruchtste raadsels uit het rekenboek ook al worden ze in de sprookjesvorm van „one world“ opgediend.

HAV BANK - SCHIEDAM
PERSONEEL-VERZEKERING

Nederlandsch Indische Handelsbank, N.V.

Amsterdam — Rotterdam — 's-Gravenhage

Alle Bank- en Effectenzaken

GROOTHANDEL

Weekblad voor de internationale handel

★ HEFT U AL EENS
 EEN PROEFNUMMER
 AANGEVRAAGD?

H. A. M. ROELANTS — SCHIEDAM

GEMEENSCHAPPELIJK INSTITUUT v. TOEGEPASTE PSYCHOLOGIE

met medewerking der R.K. Universiteit en de Kath. Econ. Hogeschool
 Nijmegen, Berg en Dalscheweg 97 - Heerlen, Stationsstraat 59
 Tilburg, Wilhelminapark 25 - Eindhoven, Dommelhofstraat 8

Arbeidsanalyse - Personeelsselectie

NEDERLANDSCHE BEDRIJFSBANK N V

HERENGRACHT 320, AMSTERDAM
 TELEF. 33634, 33173, 33454.

KAPITAALVERSCHEFFING AAN
 NEDERLANDSCHE BEDRIJVEN

RAADGEVENDE FUNCTIE BIJ BEDRIJFS-
 FINANCIERING

Behandeling van alle
 bankzaken

* * *
 Bezorging van alle
 assurantiën.

R. MEES & ZOONEN

BANKIERS EN ASSURANTIE-MAKELAARS

AMSTERDAM - ROTTERDAM - 'S-GRAVENHAGE

DELFT - SCHIEDAM - VLAARDINGEN

EERSTE NEDERLANDSCHE

Verzekering. Mij. op het Leven en tegen Invaliditeit N.V.

Gevestigd te 's-Gravenhage

ADMINISTRATIEKANTOOR BONDRECHT - BELLEVOESTRAAT 2, TELEFOON 5346

Personeels-Pensioenverzekering

verschafft directe fiscale besparing — afschrijving van
 toekomstige lasten — blijvende sociale voldoening
 Vraagt U eens welgedocumenteerd advies aan ons
 BUREAU VOOR COLLECTIEVE CONTRACTEN

N.V. KONINKLIJKE
 NEDERLANDSCHE
 ZOUTINDUSTRIE

Boekelo - Hengelo

ZOUTZIEDERIJ

Fabriek van:
 zoutzuur, (alle kwaliteiten)
 vloeibaar chloor
 chloorbleekloog
 natronloog, caustic soda.

DE ARTIKELN VAN DEZE WEEK.

Mr K. P. van der Mandele, *De vrede met Duitsland.*

Het is de taak van West-Europa te verhinderen, dat West-Duitsland door het Oosten wordt opgezogen. West-Duitsland worde op zodanige wijze bij het Westen getrokken, dat allen, ook de Duitsers, er baat bij hebben. Dit kan worden bereikt door het Duitse grondstoffenreservoir in Duitse handen te laten, bijv. door nationalisering. Practisch komt het neer op de oprichting van een „Rhine and Ruhr Valley Authority”, die Duits bezit is, maar onder — Engelse — controle staat, welke beslist, waar de grondstoffen zullen worden verwerkt. In deze combinatie kan Benelux een zeker aandeel vragen.

J. Hasper, *De noodvoorziening gemeentefinanciën.*

De Regering is in haar wetsontwerp „Noodvoorziening gemeentefinanciën” op enkele punten afgeweken van het rapport van de Commissie-Oud: a) de behoeften van 1948 zullen worden vastgesteld naar die van vorige jaren, b) de bijzondere uitkering zal de fluctuaties van de algemene uitkering volgen, c) het percentage van afdracht van 's Rijks belastingen wordt verlaagd van 8,2 tot 7,6 en d) de gemeenten worden ten volle verantwoordelijk voor het bewaren van het herstelde evenwicht.

Tegenover deze afwijkingen neemt schr. een critisch standpunt in.

Prof. Mr C. W. de Vries, *Doodlopende weg.*

Aan de Tweede Kamer is ter overweging een ontwerp van wet ingezonden bestemd tot het treffen van een noodvoorziening voor de gemeentefinanciën. De Regering volgt in hoofdzaak het advies van de Staatscommissie. Overgenomen worden o.a. de belastinguitkering en de algemene uitkering. Met een nadere regeling der bijzondere uitkering is de Regering die gemeenten tegemoet gekomen, die daaraan het meest behoefte hebben. Het is de bedoeling, dat over 1948 geen tekorten ontstaan. De grote vraag is echter, of dat het geval zal zijn in 1949 en 1950.

Prof. Dr Ir H. G. van Bousekom, *Bouwspaarkasproblemen.*

In verschillende landen werd de particuliere woningbouw voor de oorlog bevorderd door de oprichting van bouwspaarkassen.

In Nederland zal geleidelijk meer en meer kunnen worden gebouwd. De moeilijkheid voor de bouwspaarkassen is, dat haar contracten gebaseerd zijn op vooroorlogse bouwkosten, die thans ongeveer $3\frac{1}{2}$ maal zo hoog liggen. De spaarder komt dus geld te kort. De praktijk heeft nu deze oplossing naar voren gebracht, dat deze gelden door de gemeente worden verstrekt of door particulieren onder garantie van de gemeente.

B. J. Wijnbeek, *Het vraagstuk der detailhandelsmarges.*

De kostenverschillen bij de detailhandelsbedrijven zijn niet steeds het gevolg van meer of minder efficiency, doch vinden vaak hun oorzaak in externe factoren. Vooral bij vraagstukken met betrekking tot de handelsmarges kan niet steeds gebruik worden gemaakt van statistische middelen. Een gedifferentieerde margeverbetering biedt betere mogelijkheden.

Dr E. D. de Meester, *De internationale economische repercussies van de toestand in Duitsland.*

Het nieuwe rapport van de Internationale Kamer van Koophandel geeft wederom een aantal aanbevelingen om de Duitse volkshuishouding van een vrijwel ondragelijke last voor anderen tot een nuttig element in de Europese en wereldhuishouding te vervormen. De bottleneck voor de Duitse economie is niet langer het gebrek aan kolen, doch het gebrek aan transportmiddelen.

SOMMAIRES.

Mr K. P. van der Mandele, *Paix avec l'Allemagne.*

Une administration de la vallée du Rhin et de la Ruhr doit être établie, appartenant aux Allemands, mais contrôlée par les puissances occidentales — l'Angleterre — qui décideront où doivent être employées les matières premières allemandes. Ceci signifie une compénétration de l'économie allemande et de Benelux.

J. Hasper, *Les communes et leurs problèmes financiers.*

Dans la réglementation proposée sur le sujet mentionné ci-dessus, le Gouvernement s'écarte de certaines suggestions faites par la commission présidée par Mr. Oud, et cet écart est considéré par l'auteur comme désavantageux pour les communes.

Prof. Mr C. W. de Vries, *Les communes et leurs problèmes financiers.*

Suivant cet auteur, le Gouvernement a dans l'ensemble suivi les suggestions de la commission présidée par Mr. Oud. Néanmoins il prévoit des difficultés pour les années 1949 et 1950.

Prof. Dr Ir H. G. van Bousekom, *Construction et épargne.*

Aux Pays-Bas la différence entre ce que reçoivent les épargnants et ce qu'ils doivent actuellement dépenser pour construire une maison doit être fournie soit par les communes soit par des particuliers sous la garantie des communes.

B. J. Wijnbeek, *Marges dans le commerce de détail.*

Les différences de coût dans le commerce de détail n'est pas toujours causée par l'inefficience, mais très souvent par des facteurs extrinsèques.

Dr E. D. de Meester, *Les répercussions internationales de la situation économique actuelle de l'Allemagne.*

Suivant un rapport de la Chambre Internationale de Commerce le point d'étranglement en Allemagne n'est plus le manque de charbon, mais le manque de transports.

SUMMARIES.

Mr K. P. van der Mandele, *Peace with Germany.*

A „Rhine and Ruhr Valley authority” has to be established, belonging to the Germans, but controlled by Western powers — England — who will decide where German raw materials will be used. In this construction Benelux can have an active part.

J. Hasper, *Municipalities and their financial problems.*

In the proposed regulation of the above mentioned subject the Government deviates from some suggestions of the commission presided by Mr. Oud. This deviation is considered detrimental to the municipalities.

Prof. Mr C. W. de Vries, *Municipalities and their financial problems.*

According to this author the Government on the whole has followed the suggestions of the commission presided by Mr. Oud. Nevertheless he forecasts difficulties for the years 1949 and 1950.

Prof. Dr Ir H. G. van Bousekom, *Building societies' problems.*

In the Netherlands the difference between the members' receipts and their actual building expenses will be supplied either by municipalities or private persons under guarantee of municipalities.

B. J. Wijnbeek, *Margins in retail trade.*

Differences in costs in retail trade are not always caused by inefficiency but often also by external factors.

Dr E. D. de Meester, *International repercussions of Germany's present economic position.*

According to a report of the International Chamber of Commerce the bottleneck in Germany is no longer shortage of coal but a lack of transport.

DE VREDE MET DUITSLAND.

Na de inval van de Duitsers in ons land en vooral wanneer wij tijdens de moeilijke oorlogsjaren onze gedachten lieten gaan over de toekomstige vrede en over de nieuwe verhoudingen, die in de wereld zouden ontstaan, beseften wij heel goed, dat het met de neutraliteit voor goed gedaan was en dat de souvereiniteit van de staten in menig opzicht beperkt zou worden. In de volksmond heette het: „wij wisten allemaal wel, dat wij *of* onder de Duitsers, *of* onder de Engelsen zouden komen. Geef ons dan maar liever de Engelsen, want die respecteren tenminste onze geestelijke vrijheid”. Sindsdien is de oorlog beëindigd en bij de mededingers, onder wie wij uiteindelijk zouden kunnen komen, hebben zich ook nog de Russen en de Amerikanen gevoegd. Inmiddels hebben wij echter het hele gezegde uit de oorlog vergeten en wij realiseren niet meer, dat ook met ons nog steeds iets aan het veranderen, aan het gebeuren is en dat wij ons er geen rekenschap van geven, dat het *onder iemand komen* — al zijn de Duitsers van de baan — nog steeds van kracht zal blijken te zijn, wanneer wij niet tijdig de bakens verzetten, zó dat het „onder iemand” een „mèt iemand” kan worden. Hiermede willen wij zeggen, dat wij, vóórdat wij uiteenzetten, wat „onder iemand” betekent, in de allereerste plaats onze eigen veranderde positie in de wereld moeten begrijpen, waartoe niet alleen de oorlog, maar in hoofdzaak de algehele liquidatie van het koloniale en semi-koloniale tijdperk bijgedragen heeft. Hierdoor zijn oude banden geheel of gedeeltelijk verbroken en zijn nieuwe bindingen en verbonden noodzakelijk geworden.

* *

De meesten van ons wisten allang vóór deze oorlog, dat *veroveren van iets* een verouderd begrip is, onverschillig of het om volkeren of gebieden gaat. *Veroveren door iets* (door een ideologie als het communisme bijv.) wordt door velen als een doel op zichzelf beschouwd, maar is in feite niets anders dan een middel om tot nieuwe machtsverhoudingen te komen. Waarop deze nieuwe machtsverhoudingen echter zullen berusten, dient duidelijk en nadrukkelijk onder de ogen te worden gezien.

De Duitsers waren weer eens, voor de zoveelste keer in hun geschiedenis, op weg om de wereld op de „modernste” manier en zonder wapens te veroveren, toen Hitler, gedreven door zijn eigen en het Pruisische militarisme, meende oorlog te moeten voeren om de economische, bloedloze invasiepolitiek te consolideren. Het zóu ons te ver voeren om aan te tonen, dat o.i. de Duitsers, ook al waren zij geen oorlog begonnen, toch nooit de hegemonie hadden kunnen bemachtigen. Misschien is dit de „eeuwige vloek” die op het Duitse volk rust. Dit neemt echter niet weg, dat de Duitsers als eersten begrepen hebben, wáárop de moderne machtsverhoudingen gebaseerd zijn. De heer Schacht heeft dit het eerst economisch geoeffend in Oost-Europa en op de Balkan en Hitler heeft met zijn ideologie, zijn vijfde colonne en zijn „puppet-governments” een politieke generale repetitie gehouden, met het gevolg, dat de Russen dit gedeelte van Europa gemakkelijk van Berlijn en Moskou uit hebben kunnen overschakelen, wat hierop neerkomt, dat de oostelijke helft van Europa militair, politiek en economisch door Rusland „geleid” wordt. Realiter betekent dit, dat geen der Oost-Europese landen meer een zelfstandige, economische politiek zal kunnen volgen, dat zij alle voor de *Russische economie* werken, dat Moskou hun clearinginstituut is geworden, dat zij hun kapitaalreserves en spaarpenningen niet kunnen investeren *waar en hoe* zij willen, dat zij dus feitelijk in loondienst van Rusland staan, zodat Rusland niet alleen de economische trustee van Oost-Europa geworden is, maar dat het tevens de handle bedient, waarmede economie op politiek overgeschakeld wordt. Op deze

verhouding — en niet op het communisme — berust de Russische machtspositie in Oost-Europa.

Misschien vergissen wij ons, maar wij kunnen ons toch niet aan de indruk onttrekken, dat bij de benadering van het Duitse vraagstuk niet voldoende rekening is gehouden met deze totaal gewijzigde verhoudingen in Oost-Europa en zodoende ook niet met de directe gevolgen, die deze voor de Duitse economie hebben. Het lijkt ons, dat velen nog altijd het Duitse beleid van 1939 in hun herinnering houden en menen, dat dit het uitgangspunt kan vormen voor een vredetractaat.

Ook de Amerikanen hebben zich tot nu toe geen duidelijke voorstelling kunnen maken van de wereld in wording en hebben o.i. veel te veel de nadruk op het commerciële gelegd, niet alleen in de Pacific, waar zij inmiddels een bittere ervaring rijker zijn geworden, maar óók ten opzichte van Duitsland. Tot voor kort meenden zij namelijk, dat men weer in Duitsland *kón* en *moest* investeren, om daar een zelfstandig politiek en economisch bolwerk tegen het communisme op te werpen. Ook zij waren slachtoffer van een „fata morgana 1939” en beseften niet, dat het Duitsland waarin zij wilden investeren, aan het uiteenvallen was. Zijzelf hebben de hoofddeviezenbron van Duitsland afgetapt; daarna hebben de Russen zich schadeloos gesteld, hebben industrieën ontmanteld en hebben fabrieksinstallaties en werkkrachten weggevoerd; bovendien heeft Polen een flinke hap Duits grondgebied geannexeerd; door bombardementen is een groot gedeelte van de Duitse industrie verwoest; miljoenen werkkrachten zijn gesneuveld of oorlogsinvalide geworden; Opper-Silezië, de Oostelijke krachtcentrale, is op Polen en Tsjecho-Slowakije overgeschakeld en het Saargebied heeft vrijwillig de Duitse volkshuishouding de rug toegekeerd. De romp, hoe aanzienlijk ook, heeft alleen nog relatieve waarde en biedt niet meer in de leest hangt, maar een nieuwe verbinding heeft aangegaan. De krachtcentrale, waarop het westelijke Duitsland in hoofdzaak zal moeten draaien, het Rijn- en Ruhrgebied, is Engelse bezettingszône en tot nu toe hebben de Engelsen nog geen blijk gegeven van dit onderpand afstand te willen doen, nóch om het met anderen te willen delen. Weliswaar is de fusie van de Engels-Amerikaanse zône een feit geworden, maar de gemeenschappelijke contróle van het Ruhrgebied laat nog steeds op zich wachten.

Stellen wij nu de vraag, wat voor plannen Engeland ten opzichte van het Ruhrgebied koestert, dan kunnen wij zonder omhaal antwoorden: dezelfde, die Rusland ten opzichte van Opper-Silezië heeft. Namelijk om het ten behoeve van de reconstructie van *West-Europa* te gebruiken, zó dat het romp-Duitsland, wil het eveneens in de grondstoffen van dit geweldige reservoir delen, eerst *openlijk* en *bewust* een *onderdeel van West-Europa* dient te worden.

Dit kan op velerlei manier gebeuren, maar vóórdat West-Duitsland de positieve kant kan uitgaan, moet eerst „de weg terug” afgesneden zijn. Op het ogenblik geschiedt dit door het ontmantelen van de Duitse industrie in de Anglo-Amerikaanse zône. De Russen, die zelf de ontmanteling in hun bezettingszône radicaal en consequent doorgevoerd hebben en die tot nu toe wantrouwend naar het Westen gekeken hebben, of dit hun voorbeeld zou volgen en die aarzeling van de Engelsen en Amerikanen als een nieuwe voorstoot van het „dollar-imperialisme” bestempeld hebben, zijn ineens omgedraaid en moedigen het verzet van de Duitsers tegen de ontmanteling openlijk aan. Zolang Duitsland namelijk nog in staat is om een *zelfstandige* economie op te bouwen, d.w.z. zolang Duitsland nog kapitaalgoederen kan maken, waarmede het de industrialisatie van „n'importe quel” land kan bevorderen, heeft het nog altijd troeven in zijn hand, of beter gezegd zal het nog altijd aspiraties hebben, die „men” direct of indirect zou kunnen ondersteunen of helpen verwezenlijken.

Duidelijkheidshalve willen wij nog eens onderstrepen, dat het Duitsland van 1939, dat geheel Centraal-Europa beheerste en dat op de wip tussen Oost en West zat en een voortdurende bedreiging naar beide kanten vormde, is verdwenen. De ene helft heeft meer of minder vrijwillig de weg naar het Oosten gekozen. Of de Russen daarmee niet het paard van Troje binnen hun muren hebben gehaald, zal hun zorg moeten zijn, want de Pruisen hebben ontegenzeggelijk eigenschappen en capaciteiten, die hen als leiders ener „Oost-Compagnie” bijzonder geschikt maken. Voor ons West-Europeanen is op het ogenblik alleen van belang: aan de ene kant te verhinderen, dat de andere helft ook nog door het Oosten opgezogen wordt, aan de andere kant te bewerkstelligen, dat West-Duitsland op een *zodanige wijze* bij het Westen getrokken wordt, dat *allen, ook de Duitsers*, er baat bij hebben.

Maar men zal wellicht vragen: waarvan zullen de Duitsers in de toekomst moeten leven? Hun *vaste en blijvende bron van inkomsten* (zoals trouwens van ieder land) zijn, behalve hun arbeidspotentieel, hun *grondstoffen* en om te beginnen hebben zij het zelf in hun hand om deze bron te *verhogen* door het opvoeren van hun kolen-, ijzer- en staalproductie, waarvan zij zeker een gedeelte zullen moeten exporteren. Daar dit grondstoffenreservoir een belangrijke basis van hun nationaal inkomen vormt, moet dit ook *onvoorwaardelijk en uitsluitend Duits eigendom blijven*, wat het beste door *nationalisering* gewaarborgd zou kunnen worden.

Practisch zou men dit door de oprichting van een „Rhine and Ruhr Valley Authority” kunnen bereiken, die weliswaar *Duits bezit* is, maar die onder een gemeenschappelijke controle staat, *welke uit zal moeten maken*, waar de grondstoffen verwerkt zullen worden. Het recht om de grondstoffen van de Rijn- en Ruhrvallei te *dirigeren*, is het enige wat Engeland als schadevergoeding van Duitsland zal eisen; de geleerden schijnen het er alleen nog niet over eens te zijn, in welke *vorm* het zal gebeuren. Wij hebben er al op gewezen, dat van de gemeenschappelijke controle van de Ruhr tot nu toe niet veel is gekomen, d.w.z.: dat Engeland deze steeds wist uit te stellen. Er zijn nu tekenen, die erop wijzen, dat het Ruhrgebied, evenals de Saar, *uit zich zelf, en vrijwillig* aansluiting bij West-Europa zal zoeken, wat feitelijk op een integratie met Benelux zou neerkomen. Dit zou een lange Engelse bezetting overbodig maken en de bezettingskosten verminderen, waardoor een verder beroep op Amerikaanse „deelneming” in de Britse zone vermeden kan worden. Ongetwijfeld sturen de Engelsen hierop aan. Lukt hun dat, zo zullen zij liever in plaats van de *officiële gemeenschappelijke controle* tot een *officiële trading-company* overgaan, die de grondstoffen van de Rijn en de Ruhr verhandelt. In het laatste geval zou Benelux o.i. als schadevergoeding een aandeel in deze „Handel-Maatschappij” moeten eisen.

Het ligt voor de hand, dat men een groot gedeelte dier grondstoffen ter verwerking naar *Duitsland zal dirigeren*, want het productievermogen van Duitsland zal ook na de ontmanteling nog zeer aanzienlijk zijn. Alleen een dwaas zou de veronderstelling opperen, dat men *Duitsland kapot zou kunnen en willen* maken. Wat men echter beslist *zal en o.i. ook moet* verhinderen, is, dat Duitsland als *zelfstandig geheel* de rust en de welvaart van ons werelddeel weer gaat verstoren. Wil het als *nuttig en gelijkgerechtigd onderdeel* in onze West-Europese samenleving een belangrijke functie gaan vervullen, dan is de hierboven aangegeven weg de enige, die hiertoe zal kunnen leiden.

Wij begrijpen nu misschien, waarom de Russen in Londen zo op het oog een beetje toeschietelijker zijn. Zij hopen door het bevorderen van een Duitse *politieke eenheid* de *economische* aansluiting met het Westen op het laatste nippertje nog te kunnen verhinderen. Pas wanneer het vroegere Duitsland *economisch* verdeeld zal zijn, zal men het Duitse volk over zijn toekomstige rege-

ringsvorm laten stemmen, want dan is deze een *zuiver interne* zaak der Duitsers geworden.

In tegenstelling tot de folianten van het Verdrag van Versailles, zal het komende vredetractaat met Duitsland geen boekdelen vol paragrafen bevatten. Wanneer de vrede ondertekend wordt, zal het voor de *buitenwereld* belangrijkste zich al hebben voltrokken, zodat men het als een „fait accompli” zal moeten aanvaarden. Voor ons Nederlanders lijkt het daarom van overwegend belang, er ons bijtijds rekenschap van te geven, dat de marsrichting ook voor Duitsland *westwaarts* is, zodat wij niet, mochten wij ons *oostwaarts* keren, onder de voeten worden gelopen. Laten wij daarom liever *bewust en leidinggevend* mede in de goede richting marcheren.

* *

Of de *politieke eenheid* van Duitsland en zijn *economische verdeling* tegenstrijdigheden zijn of splitsingen, die in het tijdperk der atoomenergie passen; of het uiteenvallen van ons continent in Oost en West toch uiteindelijk de eenheid der tegendelen zal blijken te zijn; of het Duitse volk door het uitmoorden van de Joden de bijbelse vloek op zich geladen heeft en of zich nu aan hen het eeuwige noodlot van het Jodendom voltrekt, zijn overpeiningen, die eigenlijk niet in deze kolommen thuis horen.

Eén ding moet ons echter toch nog van het hart: het gaat op het ogenblik om de allerhoogste inzet. Het gaat om het voortbestaan van onze christelijke cultuur, die in een strijd op leven en dood is gemengd. Eén van de toetsstenen of deze nog in staat zal zijn om aan de westerse mens een nieuw „vrijheidsideaal” te geven, zal het vredesverdrag met Duitsland zijn. Wordt het een eenzijdig-opgelegd „dictaat”, dan heeft *geestelijk* het Oosten overwonnen: Wordt het echter de *gezamenlijke belofte*, dat *allen vrijwillig en doelbewust* van iets afstand doen om zich op een hoger niveau te kunnen verenigen, dan heeft het Westen de proef doorstaan. Dan heeft Europa begrepen, dat het alleen door deze verandering van mentaliteit tot de vernieuwing kan komen, die de eeuwige eis van het Christendom is.

K. P. VAN DER MANDELE.

DE NOODVOORZIENING GEMEENTE-FINANCIËN.

Het rapport van de Commissie-Oud tot het treffen van een noodvoorziening voor de gemeentefinanciën heeft de Regering enige maanden geleden gepubliceerd en om advies gezonden aan de provinciale besturen. Thans heeft zij een wetsontwerp ingediend, dat op enkele punten van het rapport afwijkt.

Twee wijzigingen van ondergeschikte aard, doch voor de eventueel daarbij betrokken gemeenten van bijzonder belang, betreffen: 1e. de garantie, dat geen gemeente door de werking van de nieuwe wet in een minder gunstige positie zal komen dan in 1947; 2e. de bepaling, dat wanneer een gemeente niet ten volle van haar belastingcapaciteit gebruik behoeft te maken, de korting op de uitkering van het gemeentefonds slechts voor 50 pCt in plaats van 100 pCt zal worden toegepast.

Om de strekking van de wijzigingen van meer gewicht aan te geven, is het nodig in het kort te herhalen¹⁾, dat de gemeenten volgens het rapport van de Commissie-Oud uit het gemeentefonds behalve een wedde- en belastinguitkering, een algemene uitkering zullen ontvangen. Bovendien zullen de niet-zelfstandige gemeenten — en dat zijn de meeste — een bijzondere uitkering genieten om ze op het niveau van de zelfstandige gemeenten te brengen. Deze bijzondere uitkering moet de behoeften van 1948

¹⁾ Verwezen wordt naar „E.-S.B.” van 29 October en 12 November jl.

dekken; zij zal in 1949 en 1950 onveranderd worden uitgekeerd. Het Rijk zal een bepaald percentage (8,2) van de opbrengst van een reeks rijksbelastingen aan het gemeentefonds afstaan. Naar gelang deze opbrengst zal stijgen of dalen, zal de algemene uitkering hoger of lager uitvallen. De gemeenten, die nog altijd een eigen, zij het secundair belastinggebied hebben, zullen dan mogelijk een redelijk zelfstandig bestaan kunnen voeren.

* *

De meer belangrijke afwijkingen betreffen de volgende punten:

- a. de behoeften van 1948 zullen niet worden vastgesteld naar de begroting 1948, maar naar die van vorige jaren;
- b. de bijzondere uitkering zal de fluctuaties van de algemene uitkering volgen;
- c. het percentage van afdracht van 's Rijks belastingen wordt verlaagd van 8,2 tot 7,6;
- d. de gemeenten worden ten volle verantwoordelijk voor het bewaren van het herstelde evenwicht.

ad a. De mededeling van de Regering, dat zij niet principieel van de Commissie-Oud afwijkt, bevat de erkenning, dat er een gradueel verschil is. Om dit aanneemelijk te maken raken de Ministers van Financien en van Binnenlandse Zaken in een eigenaardige gedachtengang verzeild. Zij zeggen, dat het in het algemeen op overwegende bezwaren zou stuiten, bij de vaststelling van de bijzondere uitkeringen reeds een prognose te maken ten aanzien van de vermoedelijke behoeften voor 1949 en 1950. Zij achten dit in het kader van deze regeling noodzakelijk noch passend. Niettemin doen zij daartoe het voorstel, omdat ook zij de eenmaal voor 1948 vastgestelde bijzondere uitkering tevens voor 1949 en 1950 willen doen gelden. Zij maken de bezwaren, die er ongetwijfeld toch al zijn, nog groter door niet de behoeften van 1948 als basis te nemen, maar die van 1947 en voorafgaande jaren, welke nota bene oorlogs- en bezettingsjaren waren. Er zullen nu naar subjectieve, opvattingen allerlei berekeningen moeten worden opgesteld betreffende het verloop van de uitkomsten der gemeentebedrijven, de invloed van prijsstijgingen, loon- en salarisherzieningen, consolidatie van leningen met als gevolg hogere rentebetalingen, enz. enz., gegevens, die in de begrotingen voor 1948 kant en klaar zijn verwerkt. Men komt aldus onvermijdelijk tot een fictief en subjectief bepaald bedrag, fictiever en subjectiever vastgesteld dan de Commissie-Oud wenst. De Ministers verwijderen zich opzettelijk van de werkelijkheid uit vrees, dat „de gemeenten door een bepaalde voorstelling van de begrotingspositie voor 1948 de bijzondere uitkering zouden beïnvloeden”. Alsof dat niet gemakkelijker zal zijn aan te tonen, dan een berekening te maken met 1947 en vorige jaren als uitgangspunt. Te dier zake constateert de Regering elders in de Memorie van Toelichting, dat van die jaren, als gevolg van de mutaties in de belastingopbrengsten geen betrouwbare gegevens beschikbaar zijn. De gehele toelichting „rammelt”, omdat de Regering de goede motivering van de Commissie-Oud wil behouden, maar in strijd daarmede gaat handelen.

De harde feiten trekken zich ten slotte van redeneringen niets aan. Het gaat hier om de vaststelling van bedragen, die bepaalde gemeenten nodig hebben om te komen op het niveau van de andere gemeenten, die met de wedde-, belasting- en algemene uitkering wel kunnen uitkomen. Worden bij de vaststelling van de bijzondere uitkering fouten gemaakt, dan wordt aan de loyale uitvoering van het stelsel afbreuk gedaan en blijft men zeker in de misère zitten.

ad b. In afwijking van het voorstel van de Commissie-Oud zal ook deze bijzondere uitkering aan de fluctuaties van het fonds onderhevig zijn, wanneer de middelen ruimer of trager vloeien. Aangezien in de bijzondere uit-

kering een vergoeding voor de afschrijving op de crisistekorten is begrepen, zal — bij het achterblijven van de middelen — ook op deze bedragen worden gekort, zodat de betrokken gemeenten, in strijd met uitdrukkelijke toezeggingen van de Regering bij het opstellen van een dekingsplan tot delging van oude tekorten, niet in staat zullen zijn dat plan te effectueren. Omgekeerd zullen deze gemeenten bij ruimere ontvangsten van het fonds voor dat delgingsplan een hogere uitkering genieten dan strikt noodzakelijk is. Een en ander kan worden voorkomen door het delgingsbestanddeel van de algemene uitkering niet in de fluctuaties te betrekken.

ad c. Zoals bekend zullen de gemeenten een aandeel krijgen in de opbrengst van een aantal rijksbelastingen met een voorlopig geraamde opbrengst van f 2.170.700.000. De Commissie-Oud berekende, dat daarvan 8,2 pCt of f 178.200.000, aan het gemeentefonds ten goede zou moeten komen. In „Economisch-Statistische Berichten” van 15 October 1947, blz. 820, schreef Prof. Mr C. W. de Vries reeds, dat dit percentage wel eens lager zou kunnen worden vastgesteld in verband met een accres in de belastingopbrengsten. Wanneer nu de behoeften van de gemeenten worden berekend naar de afgelopen jaren en het accres, blijkende uit een herziene raming van de middelen al bij voorbaat wordt geschrapt, is het wel zeker, dat de gemeenten te kort zullen komen. De ervaring leert, dat bij een geleidelijke daling van de waarde van het geld, dus bij stijgend prijsniveau, de openbare lichamen onmiddellijk met hogere uitgaven worden geconfronteerd, en dat de hogere ontvangsten eerst één of twee jaren later in de kassen vloeien. Wordt nu het bedrag van deze hogere raming, voorzover zij niet te danken is aan een wijziging van de belastingwetten, aan de ontvangsten onttrokken, dan raakt men nog een fase achter, wat zich in elk van de komende jaren opnieuw zal wreken. Is de Regering — ten onrechte — bevreesd, dat het gemeentefonds te ruim zal worden gevoed, dan zal de hogere opbrengst in ieder geval voor de gemeenten moeten worden gereserveerd, bijv. in een egalisatiefonds. Dit accres komt zeker niet toe aan het Rijk.

Daarnaast zal het aanbeveling verdienen de nieuwe bepaling, dat de extra-opbrengsten van vroegere belastingjaren niet aan het gemeentefonds ten goede zullen komen; nog eens na te gaan; voorkomen moet worden, dat achteraf blijkende hogere opbrengsten van 1948 bijv. in 1950 aan het fonds worden onthouden.

ad d. Bij het verschijnen van het rapport van de Commissie-Oud hebben de gemeenten gejuicht over het feit, dat een groot deel van de opbrengst van het tijdens de bezetting van de gemeenten ontnomen belastinggebied aan haar zal worden vergoed. Zoals bleek, zal daarop niet meer in voldoende mate mogen worden gerekend. Niettemin zullen de gemeenten, zoals de genoemde Ministers het zeer positief in de Memorie van Toelichting op het wetsontwerp stellen, voor nieuwe tekorten de volle verantwoordelijkheid moeten dragen. Men weet wat dat wil zeggen: verscherpt toezicht en als ultimum remedium de Regeringscommissaris.

Welke middelen staan de gemeenten nu ten dienste om dit gevaar af te wenden? Bezuiniging en belastingverhoging. Nu weet ieder uit het naaste verleden, dat men met bezuinigen niet ver komt, wanneer geen ambtenaren worden ontslagen en geen loon- en salarisverlagingen worden toegepast. Natuurlijk kan men ook subsidies aan cultuurinstellingen en gezondheidsdiensten schrappen, maar dat ondervindt allemaal bezwaren, waarvan er één wel is, dat rijksorganen de uitbreiding van die voorzieningen hebben gestimuleerd. Ontelbare malen werden aan instellingen hogere subsidies in uitzicht gesteld mits de betrokken gemeente haar subsidie in gelijke mate zou verhogen, c.q. geldelijke ondersteuning zou gaan verlenen. Nu kan het Rijk wel zeggen: „ik kap het af” maar

de gemeenten zitten plaatselijk met moeilijkheden, die de om-Haagde departementen niet kennen. De gemeenten ontmoeten de harde realiteit, de departementen behandelen dossiers. Van het afstoten van crisisdiensten, zoals het Rijk die kent, en van massaal ontslag van ambtenaren kan bij de gemeenten uiteraard geen sprake zijn en van de kans op loon- en salarisverlagingen kan wel helemaal gezwegen worden.

Het andere middel is: belastingverhoging. Inderdaad is aan de gemeenten nog een beperkt eigen belastinggebied overgelaten, waarvan genoemd kunnen worden de vermakelijkhedenbelasting en de hondenbelasting; voorts enige retributies, zoals markt-, precario-, school- en legesgelden, straatbelasting; en ten slotte de bedrijfstarieven.

Een verhoging van markt-, precario- en legesgelden kan uit fiscaal oogpunt niet veel betekenen. De normen van de schoolgelden worden tegenwoordig ook al door het Rijk vastgesteld en daarnaar geheven, zodat hier niet veel veren meer te plukken zijn. De straatbelasting brengt in dorpen met veel aanslagen „onbebouwd” meer kosten dan baten mee, terwijl zij in de grote gemeenten soms al naar hogere bedragen wordt geheven dan zelfs van noodlijdende gemeenten werd geëischt.

Met betrekking tot de bedrijfstarieven zijn de gemeenten gebonden aan normen van de prijsbeheersing. Overigens hebben de gemeentebesturen voor hoge winsten weinig dank gezogst. De Voorzitter van de Staatscommissie voor de gasconcentratie heeft reeds vele malen verklaard, dat de gemeenten deze bedrijven eigenlijk niet moesten exploiteren, omdat zij terwille van de winst de gasprijzen niet wilden verlagen, waarvan het gasdebiet schade ondervond en met betrekking tot de electriciteit kan men ook reeds klanken van deze aard horen. Bovendien vergete men niet, dat deze bedrijven een economisch aantastbaar monopolie bezitten.

Bij de overweging van deze serie mogelijkheden wordt het duidelijk, dat in deze halmen niet veel meer zit, zodat het gemeentelijke werk neerkomt op het dorsen van stro. Toch is de Commissie-Oud er optimistisch van uitgegaan, dat misschien hier of daar nog een graantje zou kunnen worden weggepikt. Wel wist zij, als ieder ander, dat op grond van de langdurige zgn. noodlijdendheid het plafond overal was bereikt, doch misschien heeft zij wel gedacht, dat bijv. in de vermakelijkhedenbelasting nog iets zou kunnen zitten.

Maar ook dit laatste graantje zal de gemeentelijke zelfstandigheid, die de Regering roemt en die enige armslag eist, niet kunnen voeden. Bij circulaire van de Minister van Binnenlandse Zaken van 19 November jl. aan de gemeentebesturen, wordt voorgeschreven, dat deze belasting, die normaliter 20 pCt van de netto-ontvangsten bedraagt ($\frac{1}{6}$ van de bruto-entreprijzen) als regel 50 pCt moet worden. Dat wil zeggen, dat een ondernemer, die f 1 per plaats moet vragen om uit te komen, het entree voortaan op f 1.50 moet stellen. De fiscus kan dan een derde van de bruto-prijs ontvangen. Dit percentage zal moeten worden gevraagd van sensationele voorstellingen (operettes, revues, kermis, wedstrijden met weddenschappen e.d.) en gemiddeld 45 pCt van bioscoopvoorstellingen. Voor sportwedstrijden zonder weddenschappen e.d. blijft het 20 pCt. Ik wil hierop thans niet ingaan, met name niet op de culturele of sociale zijde van het probleem, al is de verleiding om te wijzen op het belang van ontspanningsmogelijkheden voor samenhangende gezinnen in deze tijd van nijpend woningtekort groot. Ook wil ik slechts even aanroeren, dat de hogere heffing van kermisvermakelijkheden zal tegenvallen om velerlei redenen, die ik hier niet alle wil noemen, met uitzondering van deze, dat de hogere belasting een tenminste evenredige verlaging van de pachtprizen tengevolge zal hebben.

Maar dat is voor het onderwerp, dat ons thans bezig houdt, onbelangrijk. Van betekenis is, dat bij het vaststellen van de uitkeringen uit het gemeentefonds bijvoor-

baat met de potentiële hogere heffing rekening wordt gehouden. Geven de gemeenten aan de wenk van de Regering geen gevolg, dan wordt het naar haar oordeel te weinig geheven bedrag als niet-gebruikte belastingcapaciteit beschouwd, zodat deze som van de uitkeringen wordt afgetrokken, of liever: wegens de werking van de clausele betreffende een percentsgewijze korting zal een hogere som op de fondsuitkering in mindering worden gebracht. De gemeenten hebben dus geen keus en zij zullen deze middelen tot de door de Regering bij circulaire voorgeschreven e.q. nóg nader voor te schrijven normen moeten opvoeren.

Maar dat wil tevens zeggen, dat er daarna geen mogelijkheden meer zijn en dat, na de inwerkingtreding van de wet, zulks in afwijking van het advies van de Commissie-Oud, de *belastingexpansie nihil zal zijn*. Dat houdt in, dat geen zelfstandigheid wordt hergeven, al worden de woorden van de Commissie-Oud overgenomen. Nog meer dan om de wijziging zelf, gaat het om de intentie, die achter de veranderingen schuilt. Het zou wenselijk zijn, dat de Regering zich bij de behandeling van het wetsontwerp in de Staten-Generaal omtrent deze intentie verklaart.

Hoe het zal moeten gaan met de financiering van eventuele salarisverhogingen, waarin de gemeenten het Rijk mogen (moeten) volgen, met de nog niet geregelde politieverzekeringen, of met terugvorderingen van het Rijk wegens in het verleden te veel ontvangen voorschotten — het gaat in beide gevallen om millioenen, waar het gemeentelijk beleid niet bij te pas komt — is een raadsel.

Toch meent de Regering de verscherpte eis van volledige verantwoordelijkheid te moeten stellen, omdat het Rijk, ondanks de buitengewoon moeilijke financiële omstandigheden, waarin het zelf verkeert, bereid is de nodige gelden in een nieuwe vorm te geven om de gemeenten financieel te helpen. Over dit offer van 's Rijks kas, dat nog steeds kleiner is dan dat van de gemeentekassen aan het Rijk, schreef ik echter nog onlangs ²⁾. De Regering moge hopen, dat het doel zal worden bereikt; de gemeenten zullen wegens de algemene verarming, waaronder ons land gebukt gaat, aan een beroep van de Regering om de uiterste soberheid te betrachten, gevolg moeten geven, doch, er van uitgegaan, dat de gemeentefinanciën met deze regeling gezond zijn gemaakt, zal tot even grote desillusies leiden als men na de instelling van het werkloosheidssubsidiefonds en het werkfonds heeft ondervonden.

Al wat men van het rapport van de Commissie-Oud afknabbelt, hetzij reeds bij de wet, hetzij bij het binnens-kamers vaststellen van de subjectieve bijzondere bijdrage, zal het doel schaden. De gemeenten juichen al niet meer. Het applaus verstomt; de enige die binnenkort nog klappt is het departement van Financiën. Voor zich zelf.

Rotterdam.

J. HASPER.

²⁾ Belangstellenden moge ik verwijzen naar mijn artikel „Voorzichtig vertrouwen” in „E.-S.B.” van 12 November jl., blz. 901.

DOODLOPENDE WEG.

De Regentes tekende te Londen op 21 November 1947 de Koninklijke Boodschap, waarmede aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal ter overweging een ontwerp van wet werd ingezonden, bestemd tot het treffen van een noodvoorziening voor de gemeentefinanciën. Het advies der Staatscommissie, dat in hoofdzaak werd overgenomen, was einde Juli getekend, maar de ambtswisseling aan het departement van Binnenlandse Zaken, het nader raadplegen van de Gedeputeerde Staten en het interdepartementaal overleg vorderden zo veel tijd, dat, toen de stukken ter griffie van de Tweede Kamer werden ontvangen, slechts aldaar verhoogd werd de stapel stukken, die, niet meer vóór Kerstmis 1947 in de afdelingen der Kamer zo tijdig onderzocht waren, dat zij konden

leiden tot een Voorlopig Verslag 1947. De parlementaire tijdrekenkunde der Regering heeft gefaald, want in de Memorie van Toelichting wordt de gedachte aangetroffen, dat het psychologisch hoofdmoment van de gehele regeling is: het herstel, dadelijk met ingang van 1948 van de (nieuwe) financiële zelfstandigheid en de daarmee gepaard gaande eigen verantwoordelijkheid van de gemeenten. De niet-financieel-zelfstandige gemeenten zullen echter van deze schok naar zelfstandigheid bij de jaarwisseling niets bemerken.

Het bepalen van de bedragen der bijzondere uitkeringen zal nu geschieden binnen zeer korte tijd na het totstandkomen van de wet, dus wanneer het jaar 1948 reeds ver is gevorderd.

* *

De burgemeester- en secretaris- jaarwedde-uitkering, de belastinguitkering en de algemene uitkering zijn uit het Verslag der Staatscommissie door de Regering overgenomen. Bij de belastinguitkering hangt het door elke gemeente te ontvangen bedrag nog af van regels bij A.M.v.B. te stellen. Hier moet nog een slag geleverd worden ter bepaling van de klasse (bijv. berekend naar het aantal inwoners?) waarin de gemeenten worden ingedeeld.

De Regering is tegemoet gekomen aan de wens, ook door enkele Gedeputeerde Staten geuit, om de korting op de belastinguitkering op te heffen voor gemeenten, die haar belastingcapaciteit niet volledig gebruiken. Doet een gemeente afstand van een deel van haar eigen inkomsten, dan moet zij naar evenredigheid minder uit het gemeentefonds ontvangen. Nu is echter de verhouding tussen de eigen heffing en de fondsuitkeringen ongeveer als 3 tot 5. Wordt een gelijke korting toegepast, dan bestaat de vrees, dat een overigens verantwoorde verlaging van een eigen belastingopbrengst wordt nagelaten, omdat dit een gelijke korting op de fondsuitkering ten gevolge heeft. Daarom heeft het regeringsvoorstel de korting op de fondsuitkering afgezwakt, teneinde het voor de gemeentebesturen gemakkelijker te maken een eigen belastingverlaging in te voeren.

Met een nadere regeling der bijzondere uitkering is de Regering die gemeenten tegemoet gekomen, die het meest behoefte hebben aan die bijzondere uitkering. Op het moment van de vaststelling staan de algemene en de bijzondere uitkering los van elkaar. Zij worden afzonderlijk berekend. Is deze berekening afgelopen, dan wordt het bedrag der uitkering als inkomst der gemeente tezamen gevoegd. Krachtens art. 4 der wet worden dan de uitkeringen, bedoeld in art. 2 onder b (de algemene uitkering) en ook, naar het nieuwe voorstel der Regering, die onder d (de bijzondere uitkering), naar gelang de middelen van het fonds zulks noodzakelijk maken, tezamen verlaagd en verhoogd. De rijksmiddelen, waarvan een vast percentage aan het fonds wordt toegeschoven, kunnen immers over 1949 en 1950 dalen of opkomen. Nu mag de bijzondere uitkering vooral voor een arme gemeente niet verstarren. Had de Regering dit nieuwe voorstel niet gedaan, dan zoude de gemeente, die in bijzondere mate leeft van de bijzondere uitkering, nooit een accres in haar inkomsten langs de weg dezer bijzondere uitkering kunnen beleven. Door deze nieuwe bepaling is de Regering weder een stapje verder gegaan in de objectivering van de gehele regeling der uitkering.

Het bedrag van de bijzondere uitkering, dat hoger en lager kan worden gesteld in verband met de behoeften der gemeenten, voorzover deze door het Rijk worden erkend, beheerst het percentage van de rijksmiddelen, hetwelk ten bate van het fonds zal komen. De Regering draagt nu aan de Tweede Kamer voor een bedrag van 7,6 pCt, terwijl de Staatscommissie 8,2 pCt had berekend. Zulks staat niet in verband met een lager berekende bijzondere uitkering, maar met de oplopende raming der rijksmiddelen. Dit laatste proces is nog niet gestuit, zodat

het mogelijk is, dat op grond daarvan het percentage nogmaals zal worden verlaagd.

Maar er zijn ook factoren werkzaam, welke verhogend werken op het tenslotte in de wet op te nemen percentage, daar immers nog — wij zouden zeggen — „slag moet worden geleverd” over de toelaatbare uitgaven of behoeften der niet-zelfstandige gemeenten, welke een maatstaf zijn voor de hoegrootheid van de bijzondere uitkering.

Het is de bedoeling het percentage zó hoog te stellen, dat over 1948 geen tekorten behoeven te ontstaan. Maar nu mogen de gemeenten ook de uitgaven niet opschroeven.

In het antwoord van B. en W. van Rotterdam op het Centraal Verslag van de raad over de gemeentebegroting voor Rotterdam wordt reeds bedoeld op een begroting van het percentage van afdracht uit 's Rijks belastingen met de volgende suggererende woorden:

De vraag hoe een eventuele sterke stijging van uitgaven tengevolge van wederopbouw en een natuurlijk accres in 1949 en 1950 moet worden gefinancierd met een voor 1948 gefixeerd bedrag, is thans nog niet te beantwoorden. De gemeenten mogen er op grond van de noodoplossing van de commissie-Oud van uitgaan, dat indien de rijksbelastingen meer zullen opbrengen, ook de algemene uitkering zal stijgen. Zou worden geconstateerd, dat de uitkeringen in alle gemeenten onvoldoende zijn om de behoeften te dekken, dan zal een verhoogde uitkering b.v. door herziening van het percentage van afdracht van 's rijks belastingen aan het gemeentefonds mogen worden verwacht.

Men is er met de tegenwoordig bekend gemaakte begroting nog niet af. De uitgaven over 1948 zullen nog stijgen. In het bovengenoemde antwoord van B. en W. van Rotterdam wordt reeds gesteld:

Burgemeester en Wethouders moeten er op wijzen, dat in de concept-begroting nog nieuwe uitgaven zullen moeten worden opgeeromen, waartoe bij nota van wijziging de nodige voorstellen zullen worden gedaan o.a. over de verdere doorwerking van de loon- en salarisverbeteringen, waartoe het besluit reeds genomen is en binnenkort nog nader besloten zal moeten worden. Ook deze uitgaven bij de berekening van de behoefte van 1948 voor de uitkering uit het gemeentefonds moeten medetellen. Het is, wel zeker, dat de gemeente in de komende jaren ook nog zelfstandig maatregelen zal moeten nemen en waar mogelijk op verhoging van inkomsten en verlaging van de uitgaven bedacht moet zijn, wil de gemeente de voor 1948 beoogde toestand van evenwicht in de beide volgende jaren kunnen handhaven.

De grote vraag blijft, of niet over 1949 en 1950 nieuwe tekorten zullen ontstaan. De rijksuitkering staat voor 1948, 1949 en 1950 vast. Zullen over 1949 en 1950 de gemeentelijke middelen de gemeentelijke uitgaven kunnen opvangen? Dit zal ook afhangen van het al of niet oplopen van de kapitaaldienst der gemeenten. Stijgt de kapitaaldienst sneller dan de aflossingen normaal de totale gemeenteschuld doen dalen, dan ontstaan hier nieuwe verplichtingen, die de normale dienst der gewone uitgaven ongunstig beïnvloeden. En zullen er niet nieuwe extra uitgaven zijn?

* *

De weg der Staatscommissie is door de Regering gevolgd. Het is een weg voor 1948, 1949 en 1950. Aan het begin van deze weg ware te plaatsen het bordje: doodlopende weg. Het Gemeentefonds is zo groot geworden, dat de fouten van elke verdelingsleutel de subjectieve bijzondere bijdragen noodzakelijk maken. Een Gemeentefonds is noodzakelijk, maar het is topzwaar geworden.

De Regering wijst nu zelf nog met nadruk op het eventueel toch nog toepassen van de wet van 22 December 1933, S. 715, tot regeling van de Rijksonderstand. Is dit niet op zichzelf reeds een bewijs, dat deze, thans getroffen regeling niet verder moet worden doorgezet dan tot en met 1950?

De nieuwe bepaling omtrent de garantie aan de gemeenten van hetgeen volgens een vroegere regeling werd uitgekeerd, is zo met de gehele regeling der financiële verhouding in overeenstemming, dat hier van iets nieuws niet kan worden gesproken. Blijkbaar is de nieuwe bepaling in overeenstemming met wat de Staatscommissie ook heeft bedoeld.

C. W. DE VRIES.

BOUWSPAARKASPROBLEMEN.

Het Europees Congres voor het bouwsparen, dat van 6 tot 8 November jl. te Brussel is gehouden, vestigt weer eens de aandacht op de positie van de Nederlandse bouwspaarkassen in de na-oorlogse samenleving.

De laatste internationale samenkomst op het gebied van het bouwsparen was het Congres te Zürich in September 1938. Dit Congres vormde intussen geen eenheid.

Enerzijds waren in groter getale Engelsen en Amerikanen aanwezig, voor wie de Building Societies eigenlijk financieringsinstituten voor het verkrijgen van eigen woningen zijn. De Building Societies hebben niets meer, dat herinnert aan de oude collectiviteit van eenvoudige spaarders, die gezamenlijk hun spaarpenningen in een kas stortten, waaruit elk naar toerbeurt de som voor het bouwen van een eigen huis ontving. Zij ontvangen slechts gelden van willekeurige spaarders en ook uit tal van andere bronnen en verstreken daarmede hypotheek voor woningbouw aan alle solvabele gegadigden, die geenszins spaarders bij de kas behoeven te zijn. Naar Nederlandse begrippen is een Building Society een combinatie van een spaarbank en een hypotheekbank, welke alleen deze sociale strekking heeft, dat aan gegadigden voor eigen woningen ongewoon hoge hypotheek — tot 90 pCt en meer — worden verstrekt.

De andere deelnemers in Zürich waren veel Duitsers en Zwitsers, enkele Oostenrijkers, die inmiddels ook Duitsers waren geworden, en voorts enkele Fransen, Belgen en Nederlanders. In de laatste drie landen stonden de bouwspaarkassen nog in hun eerste begin. In al deze landen hebben de bouwspaarkassen een soortgelijke oorsprong — de Engelse eigenlijk ook, maar deze ligt anderhalve eeuw vroeger — namelijk de collectiviteit. Spaarders en woningbouwers zijn oorspronkelijk dezelfde personen. Ieder, die begint te sparen, krijgt na een kortere of langere wachttijd het nodige kapitaal om een woning te bouwen. De meeste kassen zijn ook renteloos, d.w.z. voor de gestorte spaargelden wordt geen rente vergoed, en voor de na de wachttijd verstrekte hypotheek behoeft geen rente te worden betaald.

In Duitsland ontstond reeds vroeg de behoefte om ter verkorting van de wachttijd gelden in de kas op te nemen van spaarders, die wel aan het goede doel willen medewerken, doch geen aanspraak maken op een crediet voor het bouwen van een woning. Typisch voor de collectieve gedachte is, dat men deze gelden „Freundgelder” noemde.

Hier stuit men echter reeds aanstonds op het probleem van de renteloosheid. Immers, men kan geen spaargelden van anderen aantrekken, indien daarvoor geen rente wordt vergoed. En men kan geen rente vergoeden, wanneer de uitgezette hypotheek geen rente dragen.

Naast het „Freundgeld” komt geleidelijk het „Fremdgeld”, waaronder worden verstaan op de vrije markt geleende kapitalen, die de geldmiddelen der kas moeten verstrekken, de wachttijd verkorten en de gelegenheid tot het verstrekken van hypotheek vergroten.

Tenslotte komt men tot het systeem van het geheel vrije sparen, waarbij de kas twee soorten deelnemers heeft, nl.:

- a. niet-bouwende spaarders, die niet anders dan een gunstige en veilige belegging voor hun spaargelden wensen;
- b. gegadigden voor een eigen woning, die bij de kas hun bouwkapitaal als hypotheek opnemen.

Behalve in Engeland en de Verenigde Staten bestaat deze vorm van bouwspaarkassen tegenwoordig ook in Zwitserland, waar men in 1935 de weg van de renteloze collectiviteit naar het rentedragende stelsel heeft gevonden, dat de mogelijkheid biedt op de vrije markt gelden op te nemen en de wachttijd te beheersen en waar men zich tijdens de oorlogsjaren de weg naar het vrije bouwsparen heeft bevochten.

Op het thans te Brussel gehouden congres bleek, dat de toegewezen hypotheek op spaarcontracten steeds geringer in aantal worden, terwijl de hypotheek uit vrije geldmiddelen toenemen. Eén van de grootste kassen, de „Kobag” te Basel, vermeldt bijv. de volgende bedragen aan toegekende hypotheek (in miljoenen franken):

	1943	1944	1945
hypotheek op spaarcontracten	8,5	6,8	5,2
hypotheek uit vrije geldmiddelen	4,9	7,4	7,6
	13,4	14,2	12,8

Enkele kassen hebben hun laatste contract reeds afgekwikt.

Toen deze ontwikkeling zich in 1941 begon af te tekenen, schreef de Vakgroep in Berlijn, die het Duitse bouwspaarwezen grondig geruïneerd had, in haar orgaan: „Einde van het bouwsparen in Zwitserland”. Het was echter alleen het einde van het gebonden collectieve stelsel. De weg naar het vrije bouwsparen was in Zwitserland geopend.

In Oostenrijk streeft men, zoals op het Congres te Brussel duidelijk bleek, bewust een soortgelijke ontwikkeling na. Met Engeland en de Verenigde Staten en thans ook Zwitserland als voorbeeld streeft men naar een bevrijding van de bouwspaarkassen uit de collectiviteit, welke ongekend grote financiële krachten voor het wederopbouwwerk vrij zal maken.

Nederland telde in 1938 nog slechts één belangrijke bouwspaarkas; de „Rohyp”, en voorts een aantal kleinere. Alle huldigen nog het renteloze stelsel.

De Commissie uit het Nederlandse Instituut voor Volkshuisvesting en Stedebouw, die in 1943 een rapport over de bouwspaarkassen uitbracht, adviseert nog tot vrijlating van het renteloze stelsel, gezien de grote propagandistische waarde daarvan. De Staatscommissie, die in 1946 haar rapport publiceerde, gaat verder. De door haar ontworpen wettelijke regeling beoogt het renteloze stelsel te verbieden.

Op de argumenten gaan wij hier niet in den brede in. De voornaamste zijn wel, dat het bij het renteloze stelsel niet mogelijk is, door het opnemen van vreemd geld regelen op te treden, ten aanzien van de duur van de wachttijd waardoor deze bij wisselende conjunctuur sterk kan variëren. Dit betekent dus voordeel voor de spaarders, die snel aan de beurt komen, doch nadeel voor hen, die langer moeten wachten. Bovendien moeten de administratiekosten, daar geen marge tussen debet- en creditrente aanwezig is, waaruit deze kunnen worden voldaan, door heffingen van de spaarders worden verkregen, die weer zwaarder drukken op hen, die het langst op toekenning van een voorschot moeten wachten. Om deze en nog tal van andere redenen gaat de ontwikkeling in alle Europese landen in de richting van de rentedragende kassen. Of om met Dr Schöb te spreken, die te Brussel de renteloze kassen scherp heeft veroordeeld: „een renteloze bouwspaarkas kan niet blijven bestaan in een land, waar geplaatste gelden rente dragen. Een dergelijke kas is daar een „Fremdkörper”, dat in den beginne misschien veel bijval ondervindt, maar op den duur, wanneer de ledenwerving bezwaren gaat opleveren, voor grote moeilijkheden komt te staan”.

Ook in Nederland bewegen de bouwspaarkassen, hoewel erg achteraan, zich toch in deze richting. Een tekenend voorbeeld is, dat de „Rohyp”, die ook thans nog verre

en verre de grootste kas is, zich in deze richting heeft omgeschakeld. En dit nog wel ondanks het feit, dat tijdens de bezettingsjaren het renteloze stelsel de kassen voor grote verliezen heeft behoeft. Immers, de kassen hebben thans enige jaren achter zich, gedurende welke zich in grote getale spaarders aanmeldden, die niet alleen hun verplichte stortingen verrichtten, maar bovendien grote bedragen extra stortten, terwijl er niet kon worden gebouwd en dus vrijwel geen hypotheeken konden worden verstrekt. Hadden de kassen toen rente moeten vergoeden, dan waren zij voor enorme uitgaven komen te staan, waar geen inkomsten tegenover stonden.

Desondanks werdt de „Rohyp” zich thans van het renteloze stelsel af, doch haar voorbeeld wordt niet door de andere kassen gevolgd. Integendeel, deze voeren momenteel een krachtige propaganda voor het renteloze stelsel, welke vooral tot uiting komt in de benoeming door de Vakgroep van een studiec ommissie, die binnenkort een rapport zal doen verschijnen, waarin stelling genomen wordt tegen het standpunt van de Staatscommissie tegenover het renteloze stelsel.

Op het ogenblik is de toestand in Nederland zo, dat geleidelijk weer zal kunnen worden gebouwd. De grote moeilijkheid is echter gelegen in de sterk gestegen bouwkosten.

De bouwspaarcontracten zijn gebaseerd op de vooroorlogse bouwkosten, terwijl het bouwen van een nieuwe woning thans ten minste 350 pCt daarvan kost. Op deze voet is bouwen dus niet mogelijk, omdat het uitgesloten is, dat de contracten tot dit peil zouden worden verhoogd.

De Financieringsregeling 1947, die aan particulieren het bouwen van woningen mogelijk wil maken, onderscheidt een rendabel en een niet-rendabel deel van de stichtingskosten. Van het laatste vergoedt het Rijk gedurende 10 en eventueel 15 jaar de rente, terwijl na die tijd een uitkering ineens zal plaats hebben.

Neemt men voor de bouwspvaarders aan, dat de contracten voldoende is om het rendabele deel van de bouwkosten te dekken, dan gaat het dus om de vraag, waar het niet-rendabele deel kan worden gevonden. De bouwspaar kas kan deze gelden niet leveren; omdat deze daarvoor geen middelen heeft. De spaarder moet ze dus elders vinden.

De praktijk heeft nu deze oplossing naar voren gebracht, dat deze gelden door de gemeente worden verstrekt of door particulieren onder garantie van de gemeente.

In de zuidelijke provinciën is eerstgenoemd stelsel naar voren gekomen. Onderscheidene gemeenten hebben reeds een verordening vastgesteld, krachtens welke voor woningen, te bouwen volgens de Financieringsregeling 1947, voorschotten uit de gemeentekas kunnen worden verstrekt voor 10 (eventueel 15) jaar tot een bedrag van veelal 70 pCt van de stichtingskosten. Deze regelingen gelden voor alle gegadigden, dus ook voor spaarders bij bouwspaar kassen.

De enige moeilijkheid, die zich hierbij voordoet, is de rangorde van de hypotheeken. De gemeentelijke voorschotten moeten onder verband van eerste hypotheek worden verstrekt, terwijl ook de statuten van de bouwkas eisen, dat de bouwkas hypotheek onder eerste hypotheek wordt verstrekt. Hiervoor is thans deze oplossing gevonden, dat het spaarbedrag en de gemeentelijke hypotheek, gelijktijdig worden ingeschreven, zodat beide de rang van eerste hypotheek verkrijgen.

In Drente wordt het tweede stelsel gevolgd. Zo heeft de gemeenteraad van Anloo als eerste besloten „tot het garanderen van de rente en de aflossing van de voor het bouwen voor spaarders bij de N.V. Bouwspaar kas Noord-Nederlandse gemeenten op te nemen gelden”.

Een kleine moeilijkheid is hier, dat Gedeputeerde Staten van Drente aanvankelijk bezwaar hadden tegen een alge-

mene garantie, en geval voor geval wens te beoordelen. Dit behoeft echter aan de toepassing van het stelsel niet in de weg te staan.

Het bovenstaande komt er op neer, dat in Nederland thans voor de bouwspvaarders althans de gelegenheid is geopend om, naarmate de stand van de bouwmarkt dit zal toelaten, tot het bouwen van een eigen woning te komen.

In Engeland, waar geen subsidieregeling voor de particuliere bouw bestaat, kunnen blijkens de op het congres te Brussel gedane mededelingen de Building Societies slechts aankopen van bestaande woningen financieren. In ons land echter is voor de bouwspvaarders de weg tot nieuwbouw thans gelukkig geopend.

Dit is in de eerste plaats van belang voor de woningvoorziening, aangezien het bouwen van eigen woningen door dit stelsel in krachtige mate wordt bevorderd.

Het is ook van belang voor de bouwspaar kassen, die juist een deprimerende tijd hebben doorgemaakt, waarin wel krachtig werd gespaard, maar geen voorschotten werden opgenomen, omdat gegadigden niet konden bouwen. Indien iedereen, aan wie een voorschot wordt toegekend, ook inderdaad tot bouwen kan overgaan — en het laat zich aanzien, dat dit spoedig het geval zal zijn — zal dit voor het werk van de bouwspaar kassen een krachtige stimulans zijn.

's-Gravenhage.

Prof. Dr Ir H. G. VAN BEUSEKOM.

HET VRAAGSTUK DER DETAILHANDELSMARGES.

Het gevaar van gemiddelden bij margevraagstukken.

De kostenverschillen bij de detailhandelsbedrijven zijn, zoals in een vorig artikel reeds tot uiting kwam¹⁾, niet steeds het gevolg van meer of minder efficiency, doch vinden vaak hun oorzaak in externe factoren. De ondernemingen zijn hierdoor voor bepaalde doeleinden onderling onvergelijkbaar. Vooral bij vraagstukken met betrekking tot de handelsmarges kan daarom niet steeds gebruik worden gemaakt van statistische gemiddelden. Dit geldt niet alleen bij de vraag of de marges voor een efficiënt bedrijf toereikend zijn, doch ook bij een vergelijking van de huidige bedrijfsresultaten in een branche met die van vóór 1940.

Kort geleden werd nog door de Directeur-Generaal van de Prijzen, Prof. Brouwers, ten aanzien van de zelfstandige kruideniers opgemerkt, „dat de resultaten over 1946 aantonen, dat ondanks een lage netto-winst de som van ondernemersloon en netto-winst gemiddeld het dubbele was van dit bedrag in 1938”. De opmerking vormt een passage in zijn grootse rede, waarin hij o.a. tegenover elkander stelde de klachten van de middenstand en de noodtoestand, waarin ons land zich bevindt. Zij was kennelijk bedoeld als antwoord op de bewering, dat „de” bedrijven noodlijdend zijn, en niet als een beoordeling van de bedrijfsresultaten in genoemde branche. Het ligt dan ook niet in de lijn van dit artikel de opmerking als zodanig te becritiseren. Wel moge hierbij worden gewezen op twee belangrijke factoren, welke bij een vergelijking als boven bedoeld veelal worden voorbijgezien.

Blijkens de door het Economisch Instituut voor den Middenstand samengestelde „Statistiek voor het Kruideniersbedrijf”, — waaraan de gegevens moeten zijn ontleend, aangezien voor 1938 geen ander betrouwbaar materiaal aanwezig is — bedroeg het handelsverlies, de zgn. „lekage”, in genoemd jaar gemiddeld $\pm 5\frac{1}{2}$ pCt van de omzet, hetgeen grotendeels werd veroorzaakt door een slordig bedrijfsbeheer. Wanneer wij naast genoemd percentage dat der gemiddeld bereikte bruto-winst van ca

¹⁾ Zie: „Prijzbeheersing en detailhandelsmarges”, in „E.-S.B.” van 15 October jl., blz. 320.

15 pCt stellen, blijkt, dat het gemiddelde der bedrijfsresultaten destijds in sterke mate werd gedrukt door de inefficiency in vele bedrijven.

Dank zij een betere voorlichting, de grotere omloopsnelheid der goederen en de gunstige invloed van de distributiebeslissingen op het goederenbeheer, is het lekkagecijfer thans gedaald tot ca 1½ pCt.

Bij een beoordeling der marges mag dan ook stellig geen gebruik worden gemaakt van het gemiddeld resultaatencijfer over 1938. Vele goede zaken zouden verkeerd worden beoordeeld vanwege de vroegere inefficiency in de bedrijven hunner branchegenoten. Vergeleken kunnen slechts worden de vroegere en de huidige uitkomsten van het destijds reeds efficiënt geleide bedrijf. De cijfers der Grootwinkelbedrijven en der Coöperaties zouden waarschijnlijk een geheel andere verhouding aantonen.

De grote waarde van de publicaties van het E.I.M. ligt hierin, dat zij zgn. kengetallen geven. Deze gemiddelden vormen juist een basis voor het onderzoek naar de in de branches voorkomende verschillen met betrekking tot omzetgrootte, vestigingsplaats, aard der zaken e.d. Bij de vaststelling der marges zullen deze kengetallen nuttige diensten kunnen bewijzen, doch zij mogen daarbij niet als norm worden aanvaard, zonder dat rekening gehouden wordt met bedoelde verschillen.

Verder dient te worden bedacht, dat, dank zij de sterfte onder de detailzaken, de bevolkingsaanwas en de verschuivingen in de branche, de geldomzetten bij de zelfstandige winkeliers in het algemeen sterker zijn gestegen dan het prijsniveau en dat derhalve de prestaties van deze ondernemers groter zijn. Ook hierdoor gaat bij het margevraagstuk een vergelijking met het inkomen in 1938 mank.

Richtlijnen bij het zoeken naar mogelijkheden tot verbetering.

Voorzover het in een bepaalde branche bij het systeem van uniforme prijzen voor ter plaatse noodzakelijke en goed geleide bedrijven inderdaad niet mogelijk is, bij de thans geldende marges een sluitende exploitatie te bereiken, — bij de kruideniers is dit zeker het geval —, mag door het bedrijfsleven terecht op verbetering worden aangedrongen.

Bij het overwegen van mogelijkheden daartoe dient rekening te worden gehouden met:

1. het door de Regering bij haar prijs- en loonpolitiek nagestreefde doel, zoals wij dit een vorig maal omschreven, t.w.:
 - a. het tegengaan van verdere inflatie;
 - b. bescherming van de consument tegen boven zijn koopkracht uitgaande prijzen van voor hem noodzakelijke goederen;
 - c. het handhaven resp. bereiken van een voor de buitenlandse handel gunstig prijsniveau;
2. hetgeen verder voor het herstel van ons economisch leven nodig is, o.a.:
 - a. een door de concurrentie gereguleerde prijsvorming, waarbij de handel niet langer gebukt gaat onder de nadelige gevolgen van onnatuurlijke uniforme prijzen;
 - b. een zo groot mogelijke consumptievrijheid. De rantsoenering van goederen blijve slechts gehandhaafd voorzover zij vanwege de schaarste der goederen strikt noodzakelijk is. Daardoor kan een, boven de normale behoefte uitgaande, slechts uit psychologische oorzaken te verklaren, vraag worden voorkomen;
 - c. een doelmatige inkomensbesteding. In strijd met de armoede van ons land zijnde uitgaven voor luxe en genot dienen zoveel mogelijk te worden tegengegaan, waartoe in bepaalde gevallen hogere prijzen en tarieven zouden kunnen medewerken.

Voor daarvoor in aanmerking komende branches zou een afdoende verbetering kunnen worden bereikt door een

directe margeverruiming op alle tot het assortiment behorende artikelen.

Voorzover deze niet uit een verlaging der maximale inkoopsprijzen kan worden verkregen, zou zij een verhoging der door de consumenten te betalen prijzen betekenen. Als bezwaar van een dergelijke regeling wordt veelal aangevoerd, dat daarbij de intra-marginale bedrijven een voor hen niet noodzakelijke vergoeding zouden incasseren. Doch ook deze laatste zou een gevolg van de uniforme prijzen zijn. Hierbij mag worden opgemerkt, dat thans vele consumenten profiteren van de tot bescherming der minder koopkrachtigen laag gehouden prijzen en de door de handel gebrachte offers vaak benutten tot aankoop van betere kwaliteiten of uitgaven voor genot en ontspanning. Bovendien kan worden verwacht, dat de concurrentie het genieten van extra voordelen spoedig zou verhinderen.

Belangrijker is de vraag, welke invloed de prijsverhoging kan hebben op de verhouding tussen lonen en prijzen. Thans wordt bijv. door de detaillisten in de kruideniersbranche een margeverbetering van 2 pCt bepleit. Het gemiddeld per gezin bij de kruidenier bestede bedrag kan op ca f 7 per week worden geschat; de verlangde verhoging zou dus, aannemende, dat zij met een evenredige prijswijziging gepaard moet gaan, gemiddeld een verzwaring van het budget der huisvrouw van ± f 0,14 per week betekenen. Zolang de consument vrij is een gedeelte van zijn inkomen te besteden aan bioscoopbezoek e.d. behoeft een prijsstijging als hier bedoeld op zichzelf bezien niet inflationistisch te werken. De gezinnen verschillen echter in sterke mate wat grootte, samenstelling en koopkracht aangaat.

Evenals ten aanzien van de detailzaken mag daarom ook hier niet worden uitgegaan van gemiddelden. Indien een prijsverhoging van 2 pCt ook de noodzakelijke levensbehoeften zou treffen, kan deze, zeker wanneer zij zou worden aangevuld met prijsstijgingen van levensmiddelen uit andere branches, voor de minder koopkrachtigen een ongewenste verzwaring van het huishoudbudget betekenen en de reeds bestaande spanning tussen lonen en prijzen doen toenemen. Een regeling, waarbij het mogelijk is de noodzakelijke levensmiddelen niet of, zo weinig mogelijk in prijs te verhogen, verdient daarom de voorkeur.

Gedifferentieerde margeverbetering.

Er van uitgaande, dat nu eenmaal dient te worden gehandeld binnen het kader der gebonden economie, zouden de artikelen in gezamenlijk overleg tussen Overheid en bedrijfsleven in 3 groepen kunnen worden verdeeld, t.w.:

Groep I: de als noodzakelijke levensmiddelen te beschouwen goederen, welke slechts in één kwaliteit of in prijs weinig verschillende kwaliteiten worden verhandeld.

Groep II: de als noodzakelijk te beschouwen levensmiddelen, welke in twee of meer, in prijs belangrijk uiteenlopende kwaliteiten worden verhandeld.

Groep III: de overige artikelen.

Overeenkomstig het zgn. draagkrachtprincipe zouden de prijzen der in groep I vallende artikelen en die der goedkopere kwaliteiten van groep II slechts in geringe mate kunnen worden verhoogd, of indien mogelijk zelfs ongewijzigd kunnen blijven. Voor de andere kwaliteiten van groep II en de tot groep III behorende goederen zouden de prijzen, waartegen aan de consumenten mag worden geleverd — dus niet de door de handelsgroepen te betalen prijzen. — belangrijk verhoogd of, waar mogelijk, vrijgelaten kunnen worden.

Deze methode tot margeverbetering voor de detaillisten biedt de volgende mogelijkheden:

- a. geen of een onbeduidende prijsverhoging van het noodzakelijke levensmiddelenpakket;
- b. slechts zij, wier koopkracht toereikend is tot aankoop van betere kwaliteiten en niet noodzakelijke levensmiddelen betalen een hogere marge, waardoor geen

toenemende spanning tussen lonen en prijzen behoeft te worden gevreesd;

- c. bij hogere prijzen zal ook de vraag naar de noodzakelijke goederen gevoeliger worden en het verbruik beperkt blijven;
- d. de nadelen van uniforme prijzen kunnen gedeeltelijk worden ondervangen. Bij hogere prijzen zal de concurrentie onder de handelaren scherper worden en zowel selecterend als nivellerend werken. Hogere prijzen zullen slechts kunnen worden berekend door de betere zaken, die bij de exploitatie van hun winkels met hun speciale welgestelde afnemerskring overeenkomende kosten hebben.

Vooraf op de werking der concurrentie dient de nadruk te vallen. Zij zal op een prijsstijging remmend werken en de ondernemersactiviteit prikkelen. Slechte bedrijfsresultaten behoeven niet langer het gevolg te zijn van de prijsbeheersing.

Zien wij het juist, dan heeft het Directoraat-Generaal van de Prijzen in principe reeds deze methode gekozen. Zo werd het vorig jaar wat betreft de peulvruchten slechts de prijs voor groene erwten geregeld en die der edelsoorten geheel vrij gegeven. Dat een prijsstijging hierbij niet is uitgebleven, was niet het gevolg van een onvoldoende werking van de concurrentie bij de handel, doch van die bij de daaraan voorafgaande schakels. In ons voorstel blijven juist de inkoopsprijzen voor de handel geregeld. Bovendien kunnen de handelswinsten tot een bepaald percentage beperkt blijven. Ook een vergelijking met de hoge groenten- en fruitprijzen gaat hier mank, aangezien het daar een dagproduct betreft. Scherp dient te worden onderscheiden de mogelijkheid van concurrentie tussen een beperkt aantal producenten bij onoverzichtelijke marktverhoudingen en die tussen het grote aantal binnenlandse marktverhoudingen en die tussen het grote aantal detailhandelaren.

Uiteraard zullen ook bij deze methode vele zich in de praktijk voordoende moeilijkheden moeten worden overwonnen, vooral met betrekking tot de classificatie der goederen, de merkartikelen en de bevoorrading met goederen, welke grondstoffen op vooroorlogse basis worden verdeeld.

Vergoeding voor kosten van uitbreng en klasse-indeling.

Deze verbeteringen zouden kunnen worden aangevuld met een regeling, waarbij het is toegestaan, onder bepaalde voorwaarden afzonderlijk bezorgd te berekenen, zoals dit in enkele branches reeds het geval is.

Evenals een kostenvergoeding voor het gebruik van de telefoon mag worden gevraagd, is het alleszins redelijk, dat de winkelier, wanneer hij ten gerieve van de klant optreedt als vervoerder, de daaraan verbonden kosten in rekening brengt. Voorkomen kan hierdoor worden, dat detaillisten bij verschillende prestaties en daardoor bij verschillende kosten een gelijke vergoeding genieten.

Vanwege de verschillen in de kostenstructuur zou verder ook voor de detailzaken een prijsklasse-indeling, zoals die bijv. bij restaurants, kappers, kleermakers etc. voorkomt, in principe juist zijn. Tengevolge van de uitgebreide assortimenten en de vele merkartikelen zal een dergelijke indeling grote bezwaren medebrengen. Toch zou het wellicht aanbeveling verdienen, om in overleg met het bedrijfsleven de praktische mogelijkheid daartoe nader te onderzoeken.

Het vraagstuk der bevoorrading.

Verder zal er naar gestreefd dienen te worden, dat de concurrentieverhoudingen zo weinig mogelijk worden beïnvloed door overheidsbepalingen. Een herziening van de quoteringsbasis voor de grondstoffen zou in belangrijke mate kunnen bijdragen tot verbetering in de detailhandel. De thans bestaande regeling komt niet meer overeen met de verhoudingen, aan de zijde van de vraag.

Niet voorbijgezien mag worden, dat, naast de plaatsgehad hebbende omzetverschuivingen en de veranderingen

in de bevolkingsopbouw, zich sedert 1940 ook belangrijke wijzigingen in de consumptiegewoonten hebben voltrokken.

De rantsoenering gaf, met inachtneming der leeftijdsklassen, aan de inwoners per hoofd gelijke rechten. Zij legde een evenredigheid tussen het verbruik en het aantal gezinsleden, welke vroeger veelal werd gemist, doordat het geldinkomen de bepalende factor was. Onder het bonnenstelsel had een kunstmatige verdeling plaats en hebben zich nieuwe verhoudingen gevormd, welke zich ook, nadat de goederen vrij kwamen, hebben gehandhaafd. Scherpe contrasten tussen de verschillende delen van het land, wat betreft het verbruik en de gevraagde soorten, zoals bijv. ten aanzien van koek, vervloeden.

Ondanks dit alles wordt een verdelingsbasis van 8 jaar geleden aangehouden, waardoor de verhoudingen bij het aanbod verstand blijven. Hoewel voor verschillende artikelen de totale vraag en het totale aanbod der goederen misschien in geen ongunstige verhouding staan, sluiten de kanalen, waarlangs deze elkander trachten te ontmoeten, niet op elkaar aan en stagneert de afzet.

Van de productiesfeer uit worden de kopers naar bepaalde winkels gezogen, waardoor de concurrentie geen gezonde selectie kan brengen.

De moeilijkheden bij dit vraagstuk mogen niet worden onderschat. Een ieder bevredigende oplossing is moeilijk te vinden. De goederen zijn nu eenmaal schaars en het aanbod is gefixeerd. Een grotere toewijzing aan de één betekent noodzakelijk een kleinere aan de ander. Naarmate wij echter verder van 1940 af verwijderd geraken, wordt een vóóroorlogse verdelingsbasis minder bruikbaar. Gezocht moet daarom worden naar een nieuwe basis, die meer in overeenstemming is met de huidige verhoudingen. Deze zou het best gevonden kunnen worden door de distributie weder door te voeren tot de laatste schakel en de goederen nogmaals op de bon beschikbaar te stellen. Dit zou echter een hernieuwde beperking der individuele consumptievrijheid, met alle daaraan verbonden nadelen, betekenen.

Teneinde echter de verhoudingen, waarin de vraag zich bij een vrije handel bij detailhandel, groothandel en fabrikanten zou concentreren, te leren kennen, zou wellicht periodiek gebruik kunnen worden gemaakt van een inleveringsbon. Er zij echter op gewezen, dat de ongelijke bevoorrading der detaillisten niet uitsluitend mag worden toegeschreven aan het gevolgde verdelingssysteem. Ook de door de groothandel en de fabrikanten gekozen aanwending en toegepaste verdeling der goederen spelen in vele gevallen een belangrijke rol.

B. J. WIJNBEEK.

DE INTERNATIONALE ECONOMISCHE REPERCUSSIES VAN DE TOESTAND IN DUITSLAND.

EEN NIEUW RAPPORT VAN DE INTERNATIONALE KAMER.

In de overtuiging, dat het bedrijfsleven met de kennis, welke het op industrieel, financieel en transportgebied bezit, verplicht was een poging te doen om het Duitse vraagstuk nader tot een oplossing te brengen, werd in rapport van dit jaar door de Internationale Kamer een rapport over bovengenoemd onderwerp gepubliceerd¹).

Thans heeft hetzelfde Comité, dat dit rapport samenstelde, een nieuw rapport het licht doen zien, waarin de situatie, zoals deze zich inmiddels heeft gewijzigd, is verwerkt. Het spreekt vanzelf, dat een belangrijk gedeelte van de bevindingen en conclusies, waartoe het Comité destijds kwam, hun geldigheid hebben behouden. Men heeft zich echter thans vooral ook beijverd om meer dan

¹) Een volledig Nederlandse vertaling verscheen in „De Economist” van April/Mei 1947. Overdrukken hiervan zijn verkrijgbaar bij de Nederlandsche Organisatie voor de Internationale Kamer van Koophandel, Tournooiveld 2 te 's-Gravenhage.

in het eerste rapport het geval was concrete maatregelen aan te wijzen, die tot verbetering zullen leiden, terwijl ook de algemene opzet van het rapport belangrijk is verbeterd.

De economische toestand, waarin Duitsland verkeert, is nog steeds uiterst slecht. Dat zulks, behalve politieke gevaren, ook ernstige economische repercussies op de nabuurlanden en de rest van de wereld met zich brengt, is duidelijk. De belangrijkste factor, welke daarbij een rol speelt, is de nog steeds voortdurende verlamming van Duitsland's productievermogen. In deze tijd, waarin het vraagstuk van het Europese herstel het kernvraagstuk bij uitstek is geworden, kunnen Europa en de wereld de bijdrage, welke Duitsland voor het algemeen herstel kan leveren, eenvoudig niet missen. Toch is het nog steeds zo, dat Duitsland een zware financiële last vormt voor de bezettende landen en dat de bijdrage, welke het levert tot het algemeen herstel, vrijwel te verwaarlozen is. Het Comité erkent, dat verschillende aanbevelingen, welke het in zijn eerste rapport heeft gedaan, geheel of ten dele in praktijk zijn gebracht. Zo werd in September, voor de Brits-Amerikaanse zône aanvaard, dat de aanwijzing van Duitse machinerieën, bestemd voor herstelbetalingsdoel-einden, nog slechts gedurende een bepaalde — zo kort mogelijke — periode zou mogen plaats vinden, waarna ten aanzien van hetgeen daarna resteert de zekerheid zou bestaan, dat het in Duitsland zal worden gelaten. Zo werd voorts in de Brits-Amerikaanse zône het stelsel aanvaard, dat Duitse exporteurs een — zij het ook nog te gering geacht — gedeelte van de door export verkregen deviezenopbrengst mogen aanwenden voor de aankoop van grondstoffen, terwijl in de Russische zône een soortge-lijk systeem in praktijk blijkt te worden gebracht. Teneinde de kolenproductie te verhogen, heeft men niet zonder succes gebruik gemaakt van maatregelen als aanbevolen door het Comité, terwijl in het bijzonder de uitvoering van het stelsel der familierantsoenen, waarmede de mijnwerkers worden beloond in die mijnen, die tot tevredenheid stemmende resultaten te zien geven, bevrediging schenkt. Ook ten aanzien van de procedure, die bij export uit de Brits-Amerikaanse en Russische zône wordt gevolgd, zijn enkele gewenste verbeteringen aangebracht, al is men hier nog zeer ver af van de zo noodzakelijke afschaffing der administratieve maatregelen. In de richting van de door het Comité aanbevolen politiek, om een zo groot mogelijke autoriteit op economisch gebied in handen van de Duitsers zelf te leggen, is een enkele — zij het nog weinig succesvolle — stap gedaan, doordat de Britse en Amerikaanse autoriteiten een Duitse Economische Raad in het leven hebben geroepen, terwijl ook tenslotte de aanbeveling om het cijfer van de toegestane staalproductie te verhogen in Augustus 1947 in vervulling is gegaan door de verhoging van het cijfer van 5,8 miljoen ton tot 10,7 miljoen ton per jaar.

Dit alles neemt echter niet weg, dat nog tal van aanbevelingen onuitgevoerd bleven en dat nog zeer veel maatregelen op verschillend gebied zullen moeten worden genomen, wil men de Duitse volkshuishouding van een vrijwel ondragelijke last voor anderen tot een nuttig element in de Europese en wereldhuishouding vervormen. Het zou te ver voeren in dit artikel, dat in hoofdzaak ten doel heeft de gewenste en alleszins verdiende aandacht op het rapport der Internationale Kamer te vestigen, alle aanbevelingen te bespreken. Een indruk hiervan verkrijgt men uit een samenvatting der belangrijkste aanbevelingen, welke als aantekening eveneens in dit nummer is opgenomen.

Enkele uitlatingen van het Comité willen wij hier echter nog gaarne naar voren brengen. Zo geeft het rapport een beschouwing, waarin wordt gezegd, dat de bottle-neck voor de Duitse economie niet langer is het gebrek aan kolen, doch het gebrek aan transportmiddelen, en dat het tekort aan locomotieven en wagons niet gemakkelijk te overwinnen zal zijn. Daarbij aansluitend wordt dan betoogd, dat

het vraagstuk, waarvoor men in Duitsland staat, moet worden gezien in verband met het Marshall-aanbod. Wanneer dit aanbod in effectieve hulp wordt omgezet, moet de enge regionale politiek, die de autoriteiten in Duitsland tot nu toe hebben gevolgd, onmiddellijk volkomen aan de kant worden gezet. Wanneer het deviezenprobleem niet meer de eerste viool speelt, zal de Duitse economie langs meer natuurlijke en resultaat belovende lijnen kunnen worden ontwikkeld. Zo zal, om slechts één voorbeeld te noemen, kunnen worden afgestapt van het overbelasten van het Duitse binnenlandse transportwezen met goederen bestemd voor overzeese in- en uitvoer en zullen Nederland en België hun vroegere rol in deze weer kunnen gaan vervullen. Een ander gevolg van de Marshall-hulp zou hierin kunnen bestaan, dat, zeer ten profijte van de Europese economie als een geheel, meer grondstoffen en halffabrikaten uit Duitsland zouden kunnen worden uitgevoerd, omdat het minder noodzakelijk zou worden deze goederen in Duitsland zelf te verwerken tot een maximum aan deviezen opbrengende eindproducten. Bovendien zou, wanneer Duitsland weer erts zou kunnen kopen van hogere kwaliteit, de productiviteit per eenheid kolen hoger kunnen komen te liggen. Het in vervulling gaan van het Marshall-plan is des te noodzakelijker geworden, omdat — nu het pond sterling niet langer convertabel is — voor vrijwel iedere Duitse uitvoer dollars moeten worden gevraagd, omdat anders de invoer, die voor meer dan tweederde gedeelte uit de Verenigde Staten komt, niet kan worden betaald. Daar de meeste landen echter niet over de nodige dollars beschikken, kan zelfs de geringe Duitse uitvoer geen kopers vinden.

Interessant is ook de beschouwing, welke gewijd is aan de monetaire chaos en het prijzenvraagstuk. Zolang deze chaos blijft bestaan, zullen alle transacties met het buitenland via administratieve kanalen moeten worden geleid en zullen de Duitse arbeiders en industriëlen onvoldoende prikkel ondervinden om productie en uitvoer op te voeren. Daarom moet zo spoedig mogelijk een monetaire sanering worden doorgezet, waarna de prijs- en loonvorming allengs zoveel mogelijk zal moeten worden vrijgelaten. Ook zullen in het fiscale systeem wijzigingen moeten worden aangebracht, waarbij onder de huidige omstandigheden een grotere rol aan indirecte belastingen moet worden toebedeeld. Hebben de prijzen zich eenmaal aangepast aan de nieuwe monetaire verhoudingen, dan zal men kunnen overgaan tot het vaststellen van een nieuwe pariteit voor de mark. Zij, die menen, dat men met een monetaire sanering moet wachten tot de productie is toegenomen en er meer verbruiksgoederen beschikbaar zijn, belemmeren zelf de economische expansie, daar de huidige monetaire chaos de daaruit voortvloeiende ruil-economie en de door die chaos over het gehele gebied der volkshuishouding onmisbare overheidsmaatregelen een volkomen effectieve rem vormen op elke expansie van enige betekenis. Productie en toeneming van reële rijkdom worden opgeofferd aan wat het rapport één zinloze fictie noemt, namelijk het tegenhouden van inflatie.

Tenslotte moge nog een zinsnede uit het rapport worden geciteerd, welke een ernstige waarschuwing bevat. Vele Duitsers — aldus het rapport — hadden gehoopt, dat zij door hard werken weer het een en ander zouden kunnen opbouwen. Deze hoop is verloren gegaan en door voortdurende ondervoeding verliest een groot deel van de bevolking bovendien zijn fysieke geschiktheid tot werken. Een voortgezette verslechtering van moreel en fysiek zou tot rampzalige politieke gevolgen kunnen leiden, zeker wanneer werkzaamheden ten behoeve van herstelbetalingen de ontevredenheid nog komen vergroten. Duitsers hebben respect voor efficiency en zij gevoelen, dat zij op incompetent wijze en zonder verbeeldingskracht worden geregeerd. Dit ernstige gebrek mag dan te wijten zijn aan het systeem, waarbij vier mogendheden ieder een zône beheren (het zgn. quadripartite systeem), het wordt in

de westelijke zône geïdentificeerd met de westerse democratie, welke de geallieerden het Duitse volk trachten bij te brengen.

Wanneer het nieuwe rapport ²⁾ evenveel aandacht bij de Regeringen en bezettingsautoriteiten mag ondervinden als met het vorige het geval is geweest, dan kan niet alleen het bedrijfsleven in de gehele wereld, doch ook Nederland tevreden zijn. Het spreekt vanzelf, dat niet alle gedane suggesties eensklaps en alle tegelijk in maatregelen kunnen worden omgezet, doch het is van grote waarde, dat duidelijk een diagnose wordt gesteld, en bovenal, dat de autoriteiten middelen aan de hand worden gedaan, die tot een geleidelijke genezing van de Europese volkshuishouding en daardoor ook van de wereldhuishouding kunnen leiden.

's-Gravenhage.

Dr E. D. DE MEESTER.

²⁾ De volledige tekst van het nieuwe rapport zal binnenkort in de Franse en Engelse taal te verkrijgen zijn bij het Secretariaat van de Nederlandsche Organisatie voor de Internationale Kamer van Koophandel, Tournooveld 2 te 's-Gravenhage.

AANTEKENING.

DE INTERNATIONALE ECONOMISCHE REPERCUSSIES VAN DE TOESTAND IN DUITSLAND.

Hieronder volgt een samenvatting van de conclusies en aanbevelingen van het nieuwe rapport van de Internationale Kamer van Koophandel, waarnaar in het artikel onder bovenstaande titel op blz. 992 van dit nummer wordt verwezen.

I. Het is duidelijk, dat het regeren door middel van een commissie der vier bezettende mogendheden onbevredigend werkt, en naar onze mening zou men dit zo spoedig mogelijk dienen te beëindigen.

II. In plaats daarvan zouden centrale Duitse regeringsinstanties moeten komen (afgezien van het feit of Duitsland al dan niet een statenbond moet worden), met voldoende gezag om het bestuur uit te oefenen en kracht bij te zetten, hetgeen onder de tegenwoordige omstandigheden met de zeer ernstige tekorten gebiedend en noodzakelijk is. Om permanente centralisatie van macht te voorkomen, zou men de duur van deze buitengewone machtsposities kunnen beperken en zou een doelmatige decentralisatie dienen te worden bevorderd.

Indien over de grondslag voor Duitsland als een geheel geen overeenstemming kan worden bereikt, zou een soortgelijke oplossing dienen te worden aanvaard voor de drie westelijke zônes.

III. Zolang de geallieerden de bezetting van Duitsland handhaven, dienen zij zich te beperken tot het houden van toezicht op het economische leven, waarvoor een staf van geringere omvang en betere samenstelling nodig is dan de huidige.

IV. Om de arbeidslust der Duitse arbeiders en employés te herstellen zijn de volgende maatregelen nodig:

a. Een monetaire sanering, omvattend een inkrimping van het tegenwoordige geldvolume, het herstel van de markt over een zo groot mogelijk deel van het Duitse economische leven door het vrij laten van de prijzen der niet essentiële goederen en door de geleidelijke aanpassing van de prijzen der onder controle gestelde goederen, met het vooruitzicht van uiteindelijk vrije prijzen; en met het doel de Duitse handel en industrie winstgevend te maken. De lonen zouden ook geleidelijk groter vrijheid dienen te verkrijgen.

b. Een nieuwe koers voor de mark dient te worden vastgesteld.

c. De uitbreiding van het systeem, waarbij gezinsrantsoenen variëren met de resultaten en de soort van het werk van de belangrijkste kostwinner, en verder het geleidelijk vergroten der normale rantsoenen.

d. De verschaffing van grotere hoeveelheden consumptiegoederen aan arbeiders uit de eigen productie en uit

beperkte en zorgvuldig uitgezochte importen en op zodanige wijze verdeeld, dat een zo groot mogelijke prikkel voor een stijgende productie van essentiële goederen en van exporten wordt verkregen.

V. Het moet het doel zijn om het beheer over Duitsland's zware industrieën terug te geven aan de particuliere ondernemers; maar werkelijke leiding, aandelenbezit en bestuur dienen om redenen van veiligheid in geallieerde handen te worden gehouden, zo mogelijk door middel van de „Reichskreditgesellschaft" of enige andere Duitse instantie.

VI. Een toeneming van Duitslands kolenproductie is van wezenlijk belang voor het herstel van West-Europa en ter beëindiging van Duitslands afhankelijkheid van buitenlandse financiële hulp. Iedere mogelijke stap om de productie te stimuleren dient genomen te worden, daaronder begrepen de hierboven genoemde maatregelen onder IV c. en d., het in de mijnen te werk stellen van het grootst mogelijke aantal terugkerende krijgsgevangenen, voorrang voor de productie van machines noodzakelijke onderdelen voor de binnenlandse markt, alsmede voorrang voor invoervergunningen van deze machines en onderdelen; en een nauwe samenwerking tussen de geallieerde instanties, die het beheer voeren over de mijnen.

VII. Ook moet elke mogelijke stap genomen worden om het herstel en de opbouw van het Duitse transportwezen en vooral het herstel van locomotieven en rollend materieel te stimuleren.

VIII. Duitse importen dienen afhankelijk te worden gemaakt van Duitse exporten; de financiering daarvoor door de geallieerden dient zo spoedig mogelijk opgeheven te worden. Daartoe dient de tegenwoordige gecompliceerde controle over de export radicaal vereenvoudigd en in handen der Duitse autoriteiten te worden gelegd, onder geallieerd opptoezicht; voorts dient, zoals hierboven vermeld, één enkele vaste wisselkoers overeengekomen te worden.

IX. Exporten uit Duitsland dienen op elke mogelijke wijze te worden gestimuleerd. De import van grondstoffen, die gedeeltelijk kunnen worden betaald met de daarvoor verwerkte producten, dient te worden aangemoedigd waar dit noodzakelijk is om Duitslands buitenlandse handel te vergroten.

X. Nieuw buitenlands kapitaal geïnvesteerd in Duitse maatschappijen kan een waardevolle hulp vormen voor het Duitse herstel en kan de last op de bezettende machten verminderen. Onder voorbehoud van gepaste garanties zouden Duitse maatschappijen in staat moeten worden gesteld om buitenlandse financiële hulp te verkrijgen voor het geval deze zich zou voordoen. In dit verband dient men vooral rekening te houden met de maatschappijen, toebehorend aan vreemdelingen, en met andere buitenlandse investeringen in Duitsland, welke mogelijk de wegbereiders voor het Duitse economische herstel zijn. Deze buitenlanders dienen bijv. niet te worden beperkt in het gebruik van hun banksaldi, wanneer deze worden bestemd voor de vervanging of wederopbouw van hun installaties.

XI. Met het oog op de sleutelpositie, die de staalproductie inneemt voor een mogelijke aanvalsoorlog, voelt de Commissie, dat de capaciteit der Duitse staalindustrie permanent beperkt dient te worden. Maar deze beperking zal toch niet zo ver moeten gaan, dat daardoor het herstel van Duitsland voorkomen en de opbloei van de Duitse exporthandel — zowel van eindproducten als van halffabrikaten, die onmisbaar zijn voor de industrieën van die landen, die altijd afhankelijk zijn geweest van Duitse staalleveranties — wordt belet. De Commissie neemt nota van het nieuwe cijfer van 10,7 miljoen ton, overeengekomen door de Engelse en Amerikaanse autoriteiten in Augustus 1947, maar beveelt aan, dat de kwestie van tijd tot tijd weer in ogenschouw genomen en zo nodig herzien wordt.

XII. Met het oog op het tekort aan arbeidskracht dient

het aantal ambtenaren en het „witteboorden-proletariaat” tot een minimum te worden beperkt.

XIII. De controlerende autoriteiten moeten bij de vormgeving van hun politiek de behoeften van de rest van Europa in gedachten houden en een bekrompen „provinciaal” standpunt vermijden. De eerste taak van het huidige Europa is de totale productie te vermeerderen. Dat eist een zo doelmatig mogelijk gebruik van de hulpbronnen, transport- en binnenvaartmogelijkheden van het continent. De in alle Europese landen bestaande tekorten op de betalingsbalans zullen daardoor tot een minimum worden beperkt. Als ieder land — en de bezettende machten in Duitsland — eenzijdig trachten hun gebrek aan de-vezien te verminderen, zal het gehele proces van de Europese wederopbouw worden vertraagd en zullen veel krachten worden verspild.

XIV. Het algemene doel van de politiek dient te zijn het zo spoedig mogelijk verminderen van de regeringscontrole en het herstellen van een systeem van vrije ondernemingen, waarbinnen een werkelijk democratische maatschappij en regering zouden kunnen worden gevestigd.

XV. Als politieke en andere overwegingen het mogelijk maken om in Europa een tolnie te vormen of een gebied met lage invoerrechten, waaraan Duitsland zou kunnen worden toegevoegd, dan zou dit aanzienlijk bijdragen tot de oplossing der economische moeilijkheden van Duitsland en geheel Europa.

INTERNATIONALE NOTITIES.

HET AMERIKAANSE PLAN OM VOORRADEN VAN „STRATEGISCHE” GRONDSTOFFEN AAN TE LEGGEN.

Toen de Verenigde Staten in de tweede wereldoorlog betrokken werden, bleken de voorraden van enige belangrijke grondstoffen gering te zijn. Om het land voor soortgelijke verrassingen in de toekomst te vrijwaren, besloot men grondstofvoorraden aan te leggen ten bedrage van \$ 1.975 miljoen. De eerste stap om dit doel te bereiken, was het in werking treden van de „Strategic and critical materials stockpiling act” van 1946, welke in de vorming van grondstofvoorraden ter waarde van \$ 275 miljoen voorzag. De Parijse editie van de „New York Herald Tribune” van 3 December jl. meldt echter, dat thans is gebleken, dat de uitvoering van het plan aanzienlijk bij de opzet is achter gebleven. Daarom zijn er in de Verenigde Staten stemmen opgegaan het plan ter vorming van voorraden van essentiële grondstoffen te koppelen aan het „European Recovery Program”. Aan de steunverlening wil men nl. de voorwaarde verbinden, dat de zestien landen zich verplichten jaarlijks een zekere hoeveelheid „strategic materials” aan de Verenigde Staten te leveren. In het Harriman-rapport is de volgende schatting van de grondstoffenleveranties, welke men van de „Marshall-landen” zou kunnen verlangen, opgenomen:

<i>Leveranciers</i>	(× 1.000 \$)
Verenigd Koninkrijk	119.812
België	63.740
Nederland	48.600
Frankrijk	11.549
De 12 overige landen	10.100
Totaal	253.801
<i>Aard der grondstoffen</i>	(× 1.000 \$)
Tin	119.400
Koper	32.000
Lood	24.000
Bauxiet	22.800
Industriële diamanten	22.500
Overige grondstoffen	33.101
Totaal	253.801

In het Decemernummer van „The Times Review of Industry” wordt op de consequenties van het „reverse Marshall-plan” gewezen. De productie van de meeste grondstoffen is nog beneden het vooroorlogse peil. Wanneer het Marshall-plan in werking treedt, moet men ongetwijfeld met een toeneming van het grondstoffenverbruik rekening houden. „If, therefore, new and widespread dislocations are to be avoided, international action is required. The resumption of international allocations appears to be indispensable. They have, in the field of raw materials, been abandoned far too early and are today confined to tin and a few technical oils of vegetable origin”. Wanneer de 16 landen bovendien, onmiddellijk na het in werking treden van het herstelprogramma, een aanvang moeten maken met de leveringen aan de Verenigde Staten, zal de grondstoffenpositie nog moeilijker worden. Het blad komt dan ook tot de conclusie, dat het beter zou zijn, indien de leveringsplicht pas op een later tijdstip in zou gaan.

GELD- EN KAPITAALMARKT.

De geldmarkt was in de afgelopen week vrij ruim. Blijkens de weekstaat van De Nederlandsche Bank per 1 December jl. heeft de Staat tegen de maandultimo zeer omvangrijke uitgaven verricht, waardoor de aan de banken ter beschikking komende middelen meer dan voldoende waren om in de toeneming der bankbiljettencirculatie ad f 65 miljoen te kunnen voorzien. Als gevolg van deze geldruimte, mede veroorzaakt door de voorzieningen met het oog op de komende dingen, zoals in het voorgaande overzicht aangegeven, daalde de callgeldrente in de loop van de week tot $\frac{1}{2}$ pCt, terwijl eveneens de disconto's een kleine daling vertoonden. Driemaandspromessen waren tegen $1\frac{1}{8}$ pCt aangeboden, Junipapier noteerde $1\frac{3}{8}$ pCt, terwijl de langer lopende termijnen tegen $1\frac{7}{16}$ pCt aangeboden waren, behoudens November en Decemberpapier, dat $1\frac{1}{2}$ pCt noteerde.

Een voor de geldmarkt belangrijke maatregel is, dat het „geblokkeerde” schatkistpapier van niet-banken op grond van de nieuwe geldzuiveringsbepalingen bij verval niet verlengd kon worden, terwijl bij tussentijdse verkoop het provenu eveneens op geblokkeerde rekening moet worden geboekt. Een soortgelijke bepaling geldt voor kasgeldeningen, tenzij deze tot aan 1 Januari 1951 worden verlengd. Het aldus ontstane geblokkeerde tegoed moet volgens de afwikkelingsmaatregelen der geldsanering verder worden behandeld.

Voor de banken zal dit een aanvankelijke toeneming der aan haar toevertrouwde middelen betekenen. Door deze wering van het geblokkeerde geld van „outsiders” wordt de „branchevervaging”, welke door de geldsanering aanvankelijk vrij sterk in de hand was gewerkt, voor een goed deel weer teniet gedaan.

De handel in claims Koninklijke toonde in de afgelopen week een merkbare achteruitgang. Aanbod van buitenlandse zijde kwam nog niet los, maar de prijzen toonden een overigens bescheiden daling tot f 980 aan het einde der week.

De aandelenmarkt gaf niet belangrijke koersmutaties te zien, behoudens voor scheepvaartfondsen, welke over de gehele linie stegen. Wellicht loopt men vooruit op te verwachten vraag van buitenlandse zijde wanneer claims Koninklijke hier worden verkocht, en men alleen in lokale fondsen mag herbeleggen, waarvoor dan wellicht scheepvaartfondsen met een min of meer internationaal karakter worden gekozen.

Op de obligatiemarkt kwamen weinig veranderingen tot stand. De $3-3\frac{1}{2}$ pCt 1947 noteerde aan het einde der week $97\frac{15}{16}$, zodat de houders van 3 pCt Grootboekschild 1946 de hun bij de afwikkeling der geldsaneringsmaatregelen toegedachte overdrachtsmogelijkheid niet zullen kunnen

uitoefenen, indien deze koersen niet stijgen, i.c. de rentestand iets daalt. Beide soorten staatssschuld kunnen immers voor de betaling der bijzondere heffingen worden gebruikt, doch de 3 pCt Grootboekschuld 1946 mag niet beneden een koers van 98 pCt worden verhandeld. In hoeverre de 3½ pCt obligatie-emissie Koninklijke op de koersvorming ter staatsfondsenmarkt van invloed is geweest en voorlopig nog zal zijn, valt moeilijk vast te stellen. Het lijkt niet onmogelijk dat deze 3½ pCt emissie met niet al te lange looptijd de ideeën der beleggers omtrent een „normale” rente voor geruime tijd van het 3 pCt niveau afkerig heeft gemaakt.

	28 November 1947	5 December 1947
A.K.U.	163½ G.B.	170½ G.B.½
v. Berkel's Patent	112½	112½
Lever Bros. Unilever C.v.A.	284½	283½
Philips G. b. v. A.	365-6 G.L.	365 B.
Koninklijke Petroleum ..	313 G.B.-14	311 G.L.
H.A.L.	180½	187½
N.S.U.	187½-8½	197 G.B.
H.V.A.	227 G.L.	228½-9 G.L.
Deli-Mij. C. v. A.	112½	114
Amsterdam Rubber	150½	153 G.L.

STATISTIEKEN.

DE NEDERLANDSCHE BANK.
(Voornaamste posten in duizenden guldens).

Data	Munt en muntmateriaal	Papier op het buitenland	Tegoed bij corresp. in het buitenland en buitenlandse betrouwbare	Wissels, prom. enz. en open marktpapier	Beleningen
30 Dec. '46	700.876	4.434.786	100.816	103	153.109
27 Oct. '47	506.738	173.076	118.990	18	155.942
3 Nov. '47	506.779	173.076	111.778	18	149.197
10 " '47	506.537	180.125	108.746	18	146.923
17 " '47	506.524	187.387	85.766	18	152.557
24 " '47	591.791	181.514	76.504	23	151.098
1 Dec. '47	611.087	184.291	70.511	6	154.075
8 " '47	610.807	181.941	83.817	6	148.249

Data	Bankbiljetten in omloop	Saldo in rekening-courant			
		's Rijks Schatkist	Geblokkeerde saldi van banken	Geblokkeerde saldi van anderen	Vrije saldi
30 Dec. '46	2.744.151	1.099.855	90.071	43.706	590.158
27 Oct. '47	2.829.409	967.261	56.249	38.829	466.932
3 Nov. '47	2.888.738	890.336	52.787	42.586	469.638
10 " '47	2.869.488	913.112	62.434	38.554	472.258
17 " '47	2.865.744	879.935	88.923	38.003	469.399
24 " '47	2.877.864	804.569	87.073	38.328	506.267
1 Dec. '47	2.942.935	713.290	92.089	43.712	545.387
8 " '47	2.917.724	761.269	140.868	41.308	484.019

BANK VAN ENGELAND.

(Voornaamste posten in miljoenen ponden).

Data	Metaalvoorraad	Govt. debts and Govt. securities	Fiduciary issue	Billjetten in circulatie	
				in circulatie	in Banking Dept.
25 Dec. '46	0,2	1.449,4	1.450	1.428,2	102,1
19 Nov. '47	0,2	1.449,4	1.450	1.348,1	102,1
26 Nov. '47	0,2	1.449,4	1.450	1.340,5	109,8
3 Dec. '47	0,2	1.449,4	1.450	1.342,7	107,6

Data	Gouden en zilveren munten	Govt. securities	Other securities		Deposits		
			Disc. and advances	Securities	Totaal	Public deposits	Banken
25 Dec. '46	1,3	311,8	13,6	15,8	346,5	10,3	278,9
19 Nov. '47	1,8	301,3	5,2	19,4	411,8	11,0	309,0
26 Nov. '47	1,8	278,5	4,5	23,6	399,8	14,0	292,5
3 Dec. '47	1,3	292,4	2,7	19,0	405,1	19,3	291,4

DE NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte balans op 8 December 1947.

		Activa.	
Wissels, promessen en schuldbrieven in disconto	{	Hoofdbank f	—
		Bijbank	—
		Agentsch.	6.000,—
			f 6.000,—
Wissels, schatkistpapier en schuldbrieven, door de Bank gekocht (art. II, 1e lid. sub 3 van de Bankwet 1937 jº art. 4 van het Koninklijk besluit van 1 October 1945, Staatsblad No. F 204)			—
Schatkistpapier, door de Bank overgenomen van de Staat der Nederlanden ingevolge overeenkomst van 26 Februari 1947		Hoofdbank f	140.746.773,32 *)
Beleningen: (incl. voorschotten in rekening-courant op onderpand)		Bijbank	1.295.466,73
		Agentsch.	6.206.352,15
		f	148.248.592,20
Op effecten, enz.			147.595.811,42 *)
Op goederen en celen			652.780,78
			f 148.248.592,20 *)
Voorschotten aan het Rijk (art. 16 van de Bankwet 1937)			—
Boekvoering op de Staat der Nederlanden ingevolge overeenkomst van 26 Februari 1947			1.500.000.000,—
Munt en muntmateriaal:			
Gouden munt en gouden muntmateriaal		f	608.371.178,20
Zilveren munt, enz.			2.436.245,51
			f 610.807.423,71
Papier op het buitenland		f	181.941.200,—
Tegoed bij correspondenten in het buitenland			78.795.485,50
Buitenlandse betaalmiddelen			5.021.499,25
			f 265.758.184,75
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfonds			79.858.991,31
Geboeven en inventaris			3.500.000,—
Diverse rekeningen			70.962.996,80
		f	4.679.142.188,77
		Passiva.	
Kapitaal		f	20.000.000,—
Reservefond			12.452.579,46
Bijzondere reserves			32.247.868,69
Pensioenfonds			16.902.809,44
Bankbiljetten in omloop (oude uitgifte)			125.124.625,—
Bankbiljetten in omloop (nieuwe uitgifte)			2.917.723.640,—
Bankassigaties in omloop			74.940,23
Rekening-courant saldo's:			
's Rijks Schatkist		f	761.268.647,14
Geblokkeerde saldo's van banken			140.867.956,25
Geblokkeerde saldo's van anderen			41.308.083,78
Vrije saldo's			484.018.603,27
			f 1.427.463.290,44
Diverse rekeningen			127.152.435,51
		f	4.679.142.188,77

*) Waarvan schatkistpapier rechtstreeks door de Bank in disconto genomen

*) Waarvan aan Nederlands-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad no. 99) Circulatie der door de Bank namens de Staat in het verkeer gebrachte muntbiljetten

ZWEEDSE RIJKS BANK.

(Voornaamste posten in miljoenen kronen).

Data	Metaal		Staatsfondsen		Saldi buitenland	Fon. sen ter beschikking der staats-schuld	Promessen staats-schuld
	Goud	Over-vaarde goud	Eigen	Vreemd			
31 Dec. 1946	839	1532	1.544	504	284	94	182
15 Nov. 1947	222	141	2.492	425	167	94	182
22 Nov. 1947	222	141	2.508	427	191	94	182
29 Nov. 1947	222	141	2.564	449	167	94	182

Data	Billjetten in circulatie	Deposito's			45 dagen	Buitenlandse banken	Regularisatie-rekening
		Direct opvraagbaar					
		Totaal	Staat	Banken			
31 Dec. 1946	2.877	875	706	94	230	174	7
15 Nov. 1947	2.522	975	714	197	163	170	4
22 Nov. 1947	2.502	988	604	327	163	158	4
29 Nov. 1947	2.702	864	567	233	162	153	4

STAAT Ia.

OVERZICHT VAN DE OPBRENGST DER RIJKSMIDDELEN ¹⁾.

Boekingsdvvak 1946/47. Directe Belastingen.

× f 1.000

Benaming der middelen	1 Jan. 1946 t/m ult. Dec. 1946	Jan. 1947	Febr. 1947	Mrt 1947	April 1947	Mei 1947	Juni 1947	Juli 1947	Aug. 1947	Sept. 1947	Oct. 1947	Totaal 1 Jan. 1946 t/m ult. Oct. 1947	Raming 1946
A. Voor het Rijk:													
Inkomstenbelasting	164.910	72.365	77.392	69.905	61.340	51.385	54.209	52.282	44.751	49.932	74.790	773.261	890.000
Vermogensbelasting	21.322	8.969	8.836	8.133	5.245	3.717	3.129	1.872	1.218	1.177	1.034	65.652	100.000
Winstbelasting	3.586	— 18	— 6	— 7	— 102	— 403	— 944	—	—	—	—	2.106	—
Vennootschapsbelasting	55.609	343	— 191	— 318	— 605	— 175	— 3.246	—	—	—	—	51.417	115.000
Vermog.bel. voor lichamen	10.374	18	— 18	— 19	— 10	— 33	— 299	—	—	—	—	10.013	33.000
Totalen	255.801	81.677	87.103	77.694	54.868	54.491	52.849	54.154	45.969	51.109	75.824	902.449	1.138.000
B. Voor het Gemeentefonds:													
Grondbelasting	25.164	510	86	676	— 16	— 17	— 91	— 3	—	—	—	26.309	23.000
Personele bel.	4.504	3.493	2.531	2.813	2.145	1.989	1.189	1.024	1.270	— 101	— 95	20.762	15.000
Ondernemingsbelasting	23.074	5.523	6.931	5.677	5.820	3.624	4.036	3.543	3.763	3.873	4.465	70.329	30.000
Totalen	52.742	9.526	9.548	9.166	7.949	5.596	5.134	4.564	5.033	3.772	4.370	117.400	68.000

¹⁾ Deze statistiek sluit aan bij die, opgenomen in „E.-S.B.” van 5 November 1947, blz. 891

STAAT Ib.

Boekingsdvvak 1947/48. Directe Belastingen.

× f 1.000

Benaming der middelen	Jan. 1947	Febr. 1947	Mrt 1947	April 1947	Mei 1947	Juni 1947	Juli 1947	Aug. 1947	Sept. 1947	Oct. 1947	Totaal 1 Jan. 1947 t/m ult. Oct. 1947	Raming 1947
A. Voor het Rijk:												
Inkomstenbelasting	—	—	—	6	—	9	297	65	102	71	550	570.000 ^{*)}
Vermogensbelasting	—	—	—	1	—	14	6	2	1	167	191	91.500 ^{*)}
Winstbelasting	—	5	45	27	1.805	956	2.040	— 139	967	359	6.065	—
Vennootschapsbelast.	7.264	8.028	9.070	13.497	7.242	12.083	17.964	6.131	6.030	10.357	97.666	140.000
Vermog.bel. voor lichamen	654	402	479	1.274	727	839	1.715	382	636	1.064	8.172	16.000 ^{*)}
Totalen	7.918	8.453	9.564	14.805	9.774	13.901	22.022	6.441	7.736	12.018	112.644	817.500
B. Voor het Gemeentefonds:												
Grondbelasting	—	—	186	7.415	5.341	4.929	2.074	804	2.139	2.665	22.550	23.000
Personele belasting	—	—	—	—	—	—	—	227	1.179	1.679	3.085	21.000
Ondernemingsbelast.	—	9	12	495	18	342	1.930	344	327	1.585	5.062	40.000
Totalen	—	9	198	7.910	5.359	5.271	4.001	1.375	3.645	5.929	33.697	84.000

STAAT II.

Kalenderjaar 1947. Overige middelen.

× f 1.000

Benaming der middelen	Jan. 1947	Febr. 1947	Maart 1947	April 1947	Mei 1947	Juni 1947	Juli 1947	Aug. 1947	Sept. 1947	Oct. 1947	Totaal 1 Jan. 1947 t/m ult. Oct. 1947	Raming 1947 ^{*)}
Loonbelasting	52.280	38.057	20.013	58.278	36.381	16.283	62.475	39.256	16.225	62.042	401.290	400.000
Dividendbelasting	2.602	543	932	1.314	2.220	1.453	2.547	9.736	5.083	2.682	29.112	15.000
Commissarissenbelasting	350	220	96	222	95	117	521	446	46	603	2.716	2.000
Vereveningsheffing	20.960	13.960	8.774	21.176	12.467	6.548	22.317	15.772	6.631	25.835	154.440	160.000
Voorheffing op i.h. buitenland geaccumuleerde inkomsten	25	123	83	139	438	74	35	78	40	— 101	934	2.000
Superdividendbelasting	23	—	20	—	—	—	8	—	—	—	51	memorie
Herkapitalisatiebelasting	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	memorie
Rechten op de invoer	5.435	3.074	4.186	7.774	5.190	3.503	4.443	5.413	5.794	6.073	50.885	53.000
Statistiekrecht	274	170	423	635	546	379	730	507	543	718	4.925	4.500
Bijzondere wijnbelasting	26	17	52	68	37	23	53	31	66	91	464	400
Accijns op zout	133	140	1.128	454	42	122	207	200	285	481	3.192	7.000
Accijns op gedistilleerd	4.122	4.866	4.415	4.542	4.779	5.215	6.401	6.574	6.798	7.883	55.595	52.000
Accijns op bier	1.646	2.232	1.264	1.435	2.772	2.468	2.425	3.221	3.916	2.273	23.652	25.000
Accijns op suiker	4.960	8.550	5.153	4.179	4.402	5.161	5.207	4.151	4.574	6.244	52.581	57.000
Accijns op tabak	11.513	8.355	12.637	8.634	12.263	13.724	14.685	13.889	13.989	16.613	126.302	130.000
Accijns op wijn	40	51	186	50	108	181	59	13	286	48	1.022	1.000
Belasting op gouden en zilveren werken	70	74	79	74	78	82	81	72	72	93	775	800
Omzetbelasting	45.656	40.283	25.631	47.047	37.855	21.688	54.621	43.938	29.441	80.311	426.471	457.000
Rechten v. zegel ^{*)}	964	605	1.298	1.223	1.331	859	2.155	1.234	1.300	1.510	12.479	12.000
Rechten van registratie	2.191	1.051	1.455	1.533	1.752	1.719	2.177	2.037	1.696	1.865	17.476	20.000
Rechten van successie enz.	5.304	6.515	5.916	5.993	5.918	5.945	6.156	5.584	5.121	7.361	59.813	60.000
Motorrijtuigenbelasting	1.777	1.657	2.236	4.095	2.968	2.670	2.603	2.021	2.472	2.356	24.855	23.000
Totalen	160.351	130.543	95.977	108.865	131.642	88.214	189.906	154.173	104.378	224.981	1.449.030	1.481.700

^{*)} Hieronder begrepen zegelrecht, nota's van makelaars en commissonnairs in effecten

^{*)} Herzlene raming.

Opbrengst van de buitengewone middelen.

× f 1.000

Benaming der middelen	Jan. 1947	Febr. 1947	Maart 1947	April 1947	Mei 1947	Juni 1947	Juli 1947	Aug. 1947	Sept. 1947	Oct. 1947	Totaal 1 Jan. '47 t/m ult. Oct. 1947	Raming 1947
Vermogensaanwasbelasting	—	—	35	3.137	3.405	5.330	17.253	12.312	14.594	17.778	73.844	memorie *)
Vermogensheffing ineens	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	memorie *)

*) De totale opbrengst is geraamd op f 3.500 miljoen; een afzonderlijke raming voor 1947 heeft niet plaats gehad.
 *) De totale opbrengst is geraamd op f 1.600 miljoen; een afzonderlijke raming voor 1947 heeft niet plaats gehad.

STAAT III

Kalenderjaar 1947.

Zekerheidsstellingen.

× f 1 miljoen.

T/m Dec. 1945	Geind gedurende de maand.	Geind t/m einde van de maand	Nog te innen per einde v. d. mnd	Afgeschreven gedurende de mnd	Totaal geind + nog in te volderen t/m einde v. de maand	Totaal afgeschreven t/m einde v. de maand
1945	—	600	576	—	1.176	15
Jan. t/m Dec. 1946	953	1.553	729	112	2.282	127
Jan. 1947	47	1.600	675	9	2.275	136
Febr. 1947	45	1.645	643	9	2.288	145
Mrt 1947	30	1.675	635	11	2.310	156
April 1947	31	1.706	619	17	2.325	173
Mei 1947	31	1.737	604	27	2.341	200
Juni 1947	19	1.756	590	28	2.346	228
Juli 1947	22	1.778	578	37	2.356	255
Aug. 1947	20	1.798	560	29	2.358	294
Sept. 1947	16	1.814	551	42	2.365	336
Oct. 1947	18	1.832	535	51	2.367	387

TOELICHTING BIJ HET OVERZICHT VAN DE OPBRENGST DER RIJKSMIDDELEN.

I. Directe belastingen.

De staten vormden de vorderingen, welke ontstaan door het opleggen van voorlopige en definitieve aanslagen door de belastingdienst (debiteurenadministratie).

Het belastingtijdvak 1946/47 loopt bijv. voor de inkomstenbelasting van 1 Januari 1946 t/m 31 December 1947. Normaalter worden gedurende de eerste 12 maanden hiervan voorlopige aanslagen over 1946 geboekt, gedurende de laatste 12 maanden definitieve aanslagen over 1946 (vandaar de vergelijking van bijv. 1946/47 met raming 1946 en bijv. 1947/48 met raming 1947).

Voor andere belastingen loopt het boekingsdijvak 1946/47 van 1 Januari 1946 t/m 30 Juni 1947.

II. Overige middelen.

De staten vermelden het werkelijk in elke maand ontvangen bedrag (kasadministratie).

Bij omzetbelasting, loonbelasting en vereveningsheffing vindt de afdracht per kwartaal plaats (dus bijv. in Januari 1947 van de belasting over de omzet resp. uitbetaalde lonen van het 4e kwartaal van 1946).

III. Zekerheidsstellingen.

Dit zijn bedragen, die, vrijwillig of verplicht, door belastingplichtigen bij de ontvangers der belastingen zijn gedeponerd. Zij dienen als vooruitbetaling op nog niet opgelegde aanslagen in bestaande belastingen en toekomstige aanslagen in vermogensaanwasbelasting en vermogensheffing.

De staten vermelden zowel de opgelegde zekerheidsstellingen als de betalingen daarop (dus zowel debiteuren- als kasadministratie) en voorts nog de afschrijvingen, die op de zekerheidsstellingen wegens de opgelegde aanslagen plaatsvonden.

Zie voor uitvoeriger toelichting de aantekening: „Opbrengst der Rijksmiddelen” in „E.-S.B.” van 28 Mei 1947, biz. 432.

BANK VAN FRANKRIJK.

(Voornaamste posten in miljoenen francs).

Data	Metaalvoorraad	Disconto's en voorschotten	Voorschotten aan de Staat		
			Vaste	Schatkist	Bezettingskosten Duitsland
26 Dec. 1946	94.817	118.302	59.449	67.900	426.000
6 Nov. 1947	52.817	176.929	129.449	118.500	426.000
13 Nov. 1947	52.817	184.643	129.449	113.800	426.000
20 Nov. 1947	52.817	186.073	129.449	101.600	426.000

Data	Bankbiljetten in circulatie	Deposito's		
		Totaal	Staat	Diversen
26 Dec. 1946	721.865	63.458	765	62.693
6 Nov. 1947	372.932	74.183	744	72.267
13 Nov. 1947	869.317	75.603	806	73.484
20 Nov. 1947	865.668	75.418	770	73.594

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

(Voornaamste posten in miljoenen francs).

Data	Totaal van de goudvoorraad *)	Buitenlandse devisa's	Papier op België	Voorschotten op overheidsfondsen	Deel en pasmunt	Vorderingen op de Staat
26 Dec. 1946	32.226	5.648	4.953	214	698	49.158
29 Oct. 1947	26.260	13.074	4.827	596	765	52.692
6 Nov. 1947	25.607	13.884	5.536	618	757	52.557
12 „ 1947	25.352	14.002	5.176	708	748	52.987
20 „ 1947	26.513	12.754	4.778	963	742	52.127
27 „ 1947	26.003	12.748	4.865	783	747	52.937
4 Dec. 1947	25.437	13.190	5.425	614	702	53.011

Data	Overheidsfondsen	Totaal activa *)	Bankbiljetten in omloop	Rekening-courant saldi		Besluitwet van 6 Oct. '44 *)
				van de Schatkist	van anderen	
26 Dec. 1946	637	159.377	72.165	1	4.482	614
29 Oct. 1947	637	165.847	78.402	5	5.416	509
6 Nov. 1947	637	166.665	79.588	4	5.036	508
12 „ 1947	637	166.537	79.502	2	5.127	508
20 „ 1947	637	165.349	78.682	5	4.814	507
27 „ 1947	637	165.698	78.472	4	5.311	504
4 Dec. 1947	637	166.192	78.891	3	5.402	503

*) Waarvan 10.493 miljoen francs onbeschikbaar goudsaldos na herwaardering van de goudvoorraad (Besluitwet no. 5 van 1-5-1944).

*) Waaronder begrepen de post „Emissiebank te Brussel”, ten bedrage van 64.597 miljoen francs.

*) Deze post omvat: oude biljetten over te boeken op tijdelijk onbeschikbare of geblokkeerde rekeningen en niet aangegeven oude biljetten.

IN- EN UITVOER VAN BELGIË *).

Maand	Invoer		Uitvoer		Saldo
	Gewicht in duizenden tonnen	Waarde in miljoenen francs	Gewicht in duizenden tonnen	Waarde in miljoenen francs	
Maandgemiddelde 1936/38	2.868	2.019	1.912	1.859	— 160
Maandgemidd. '46	1.644	4.380	620	2.471	— 1.909
Januari 1947	1.720	6.040	605	2.673	— 3.367
Februari 1947	1.418	5.257	706	4.308	— 949
Maart 1947	1.788	6.040	905	4.831	— 1.209
April 1947	2.261	6.583	1.100	5.341	— 1.242
Mei 1947	2.496	6.247	1.184	5.430	— 817
Juni 1947	2.416	6.368	1.173	5.787	— 581
Juli 1947	2.407	6.084	1.343	5.775	— 309
Augustus 1947	2.601	7.148	997	3.880	— 3.258
September 1947	2.436	6.848	1.271	6.098	— 750

*) Bron: „Statistisch Bulletin” van het Nationaal Instituut voor de Statistiek.

DE KOLENPOSITIE VAN BELGIË *).

(in duizenden tonnen)

Maand	Productie	Afzet	Voorraad aan het einde van de maand
1938	29.575	28.029	2.222 *)
1946	22.779	22.767	311 *)
Januari 1947	2.146	2.140	318
Februari	1.954	1.934	338-
Maart	2.198	2.216	320
April	2.184	2.210	294
Mei	2.081	2.084	291
Juni	2.011	2.006	296
Juli	1.860	1.855	302
Augustus	1.827	1.787	342

*) Bron: „Statistisch Bulletin” van het Nationaal Instituut voor de Statistiek.

*) Ultimo December.

Beschikbare krachten

Econoom

academisch gevormd, met ruime ervaring in handel en industrie, Engelse en Duitse taal volkomen beheersend, goede kennis der Franse taal, gehuwd, 29 jaar, zoekt wegens aanstaande beëindiging van tegenwoordige werkzaamheden nieuwe positie. Brieven onder No. E.S.B. 1080 bur. v. d. bl. Postbus 42, Schiedam.

Vacatures

De K.L.M. vraagt

voor de uitbreiding van haar bedrijfs-economische afdelingen: Kostprijs, Budgettering, Bedrijfsstatistiek

BEKWAME ADMINISTRATEURS.

Naast een grondige ervaring op administratief gebied is een theoretisch ontwikkelingsniveau vereist, gelijkstaand met diploma M.O. Handelswetenschappen, Staatspraktijkdiploma en/of Moderne Bedrijfsadministratie.

Geboden wordt een zelfstandige werkkring, die de mogelijkheid opent tot een leidinggevende functie bij een der administratieve of bedrijfs-economische afdelingen.

Sollicitaties, onder opgave van dit blad, met pasfoto en volledige personalia te richten aan Personeelszaken K.L.M., Postbus 121, Den Haag. Op enveloppe en brief te vermelden: „FIN.“

GEMEENTE VOORBURG.

Burgemeester en Wethouders van Voorburg roepen sollicitanten op voor de betrekking van

Verificateur der gemeentefinanciën

(nieuwe functie)

Aan deze betrekking is, met inbegrip van de bekende toelagen, een salaris verbonden van f 5.400,— — f 6.200,— (4 tweejaarlijkse verhogingen van f 200,—). Salarisverhoging in voorbereiding. Kindertoelage overeenkomstig rijksregeling. De graad van doctor of doctorandus in de economie wordt met f 200,— per jaar gehonoreerd.

Aan de te benoemen functionaris zal de controle worden opgedragen van de financiële administratie der gemeente en haar bedrijven. Deze controle zal zich zowel over de doelmatigheid als over de rechtmatigheid moeten uitstrekken.

In verband daarmee zullen alleen in aanmerking komen gegadigden, die beschikken over ruime theoretische kennis op het terrein van de gemeentefinanciën en de bedrijfseconomie en bovendien praktische ervaring hebben.

Eigenhandig geschreven sollicitatiebrieven (op zegel) met uitvoerige toelichting, worden binnen 14 dagen ingewacht bij de burgemeester van Voorburg.

Voor ongelegenheid wordt gezorgd.

Persoonlijke kennismaking alleen na oproeping.

De Directeur van de Centrale Personeelsdienst roept ten behoeve van de afdeling Comptabiliteit van een der Ministeries sollicitanten op voor de functie van

plaatsvervangend chef der afdeling

Na gebleken geschiktheid is de mogelijkheid niet uitgesloten, dat de te benoemen functionaris over enkele jaren in aanmerking komt, de huidige chef op te volgen.

Vereisten: Drs. Economie (Opl. accountancy) of M.O. Boekhouden. Langdurige praktische ervaring in comptabele werkzaamheden, bij voorkeur bij de Overheid. Geschiktheid om mede leiding te geven aan de comptabele werkzaamheden op het Departement en de hieronder ressorterende diensten en afdelingen.

Aanstelling in de rang van referendaris.

Sollicitaties tot 18 December te richten tot de Centrale Personeelsdienst, Binnenhof 4, te 's-Gravenhage, onder motto: L/Rid.-51.

Maakt gebruik van de rubriek „Vacatures” voor het oproepen van sollicitanten voor leidende functies. Het aantal reacties die deze annonces tengevolge hebben is doorgaans uitermate bevestigend; begrijpelijk: omdat er bijna geen groote instelling is, die dit blad niet regelmatig ontvangt en waar het niet circuleert!

NAAMLOZE VENNOOTSCHAP

HOLLANDSCHE SOCIETEIT VAN LEVENSVZERKERINGEN N.V.

gevestigd te AMSTERDAM

UITGIFTE van

nominaal f 1.000.000.— aandelen,
in stukken groot nom. f 1000.— op naam,
ten volle delende in de winst over het boekjaar 1948 en
volgende boekjaren..

Ondergetekenden berichten, dat zij de inschrijving op bovengenoemde aandelen, uitsluitend voor houders van aandelen, openstellen op

Vrijdag 19 December 1947,
van des voormiddags 9 uur tot des namiddags 4 uur,
bij haar kantoren te AMSTERDAM, ROTTERDAM
en 's-GRAVENHAGE,

tot den koers van 160 pCt. (geheel vol te storten)
op de voorwaarden van het prospectus d.d.
9 December 1947.

Prospectussen en inschrijvingsbiljetten zijn verkrijgbaar bij de inschrijvingskantoren.

Nederlandsche Handel-Maatschappij, N.V.
Nederlandsch Indische Handelsbank, N.V.
De Twentsche Bank N.V.

Amsterdam, 9 December 1947.

DE TWENTSCHE BANK N.V.

MAANDSTAAT OP 30 NOVEMBER 1947

Kas, Kassiers en Daggeldleningen	f 20.811.584,48
Nederlands Schatkistpapier	64.7304.558,32
Ander Overheidspapier	1.531.331,66
Wissels	1.209.854,31
Bankiers in Binnen- en Buitenland	14.717.979,30
Effecten en Syndicaten	1.907.591,72
Prolongatiën en Voorschotten tegen Effecten	9.569.425,89
Debiteuren	102.596.983,95
Deelnemingen (incl. Voorschotten)	8.595.338,95
Gebouwen	3.500.000,—
Belegde Reserve voor Verleende Pensioenen	985.719,97

f 812.730.368,55

Kapitaal	f 40.000.000,—
Reserve	12.000.000,—
Bouwreserve	2.000.000,—
Deposito's op Termijn	72.137.700,79
Crediteuren	663.121.836,93
Geaccepteerde Wissels	208.570,84
Geaccepteerd door Derden	18.488,48
Overlopende Saldi en Andere Rekeningen	22.258.051,74
Reserve voor Verleende Pensioenen	985.719,97

f 812.730.368,55

Annonces voor het volgend nummer

dienen uiterlijk Maandag 15 Dec. a.s. in het bezit te zijn van de administratie, Lange Haven 141, Schiedam

AVONDCURSUS BUITENLANDSE HANDEL

In Januari en Februari 1948

Econ. geografie en wereldhandel	Prof. W. E. Boerman
De organisatie van de handel	Dr. A. M. Lucas
De internationale handel	Dr. F. L. v. Muiswinkel
Het nut van marktanalyse	Dr. Th. L. M. Thurlings
Reclame in het buitenland	D. Schipper
De Scandinavische landen	H. D. Baars
Zuid-Afrika	Dr. P. J. Idenburg
De Balkan	A. L. van Beek
Liberia	A. G. Aukes

Kosten totaal f 20,— (16 avonden, steeds 2 uur)

Inlichtingen

COMMISSIE VOOR VOORTGEZET HANDELSONDERWIJS

Eendrachtsweg 12a, Rotterdam-C.

Mr. W. F. Lichtenauer, voorzitter

R. A. Haverkorn van Rijsewijk, secr.

VAN GEND & LOOS

expediëert van huis tot huis

van dorp naar stad — van land naar land

DORDTSCHÉ PETROLEUM-INDUSTRIE MAATSCHAPPIJ N.V.

gevestigd te AMSTERDAM

UITGIFTE van

f 7.200.000.— 7% Preferente Aandelen

en

f 14.400.000.— Gewone Aandelen

De ondergetekenden berichten, dat zij te hunne kantoren tot

Dinsdag 30 December 1947

des namiddags 4 uur,

uitsluitend voor houders van Preferente Aandelen en Onderaandelen en voor houders van Gewone Aandelen en Onderaandelen, de inschrijving openstellen op bovengenoemde Aandelen

tot de koers van 105 pCt.

Prospectussen en inschrijvingsformulieren zijn bij de kantoren van inschrijving verkrijgbaar.

HOPE & Co.
VAN EEGHEN & Co.
PIERSON & Co.

Amsterdam, 28 November 1947.

Economisch- Statistisch Kwartaalbericht

Uitgave van
het Nederlandsch
Economisch Instituut

Binnenkort verschijnt de derde en tevens laatste aflevering van 1947.

UIT DE INHOUD:

Conjuncturele toestand van Nederland, Indonesië, België, Verenigde Staten, Groot-Brittannië en Noorwegen.

De geld- en kapitaalmarkt; het goedkope geld.

De ontwikkeling van de prijsstructuur in Nederland.

Jaarabonnement 1947
voor abonné's „E.-S.B.” f 4.—
Afzonderlijke abonnementen
f 6.— (3 afleveringen).

Kon. Nederl. Boekdrukkerij H. A. M. Roelants — Schiedam

Alle correspondentie betreffende advertenties, gelieve U te richten aan Koninklijke Nederlandsche Boekdrukkerij H. A. M. Roelants, Lange Haven 141, Schiedam (Tel. 69300 toestel 6)

Losse nummers 75 cents resp. 12 B. francs